

INSTITUTUL TEOLOGIC

ROMANO-CATOLIC

FRANCISCAN

ANUAR

**Anul academic
2020-2021**

Adresa:

Institutul Teologic Franciscan

**Str. Ștefan cel Mare nr. 268/B,
611040 – Roman**

Jud. Neamț, România

Tel./Fax: (+40-233)-731002

E-mail: rector@itrcf.ro

decanat@itrcf.ro

secretariat@itrcf.ro

www.itrcf.ro

CUPRINS

Cuprins.....	5
Prezentare	7
Conducerea Institutului.....	15
Consiliul de administrație	15
Senatul Institutului.....	16
Departamentul de teologie	17
Revista Institutului.....	17
Revista studenților	19
Centrele de cercetare.....	20
Academia „Petru Tocănel”	20
„Pax et Unitas”	21
Centrul de studii biblice.....	21
Facultatea de Teologie Pastorală	27
Materiile pentru cursuri	28
Sumarul materiilor teologice	36
Calendar scolastic	93

PREZENTARE

Institutul Teologic Romano-Catolic Franciscan din Roman, pe urmele Academiei „Sfântul Bonaventura” din Luizi Călugăra, județul Bacău, și-a deschis porțile în ziua de **2 mai 1990**, în localitatea Nisiporești, județul Neamț, de unde, începând cu toamna anului 1991 a fost transferat la Roman. Institutul și-a început activitatea universitară pe baza circularei nr. 50 din 15 iulie 1991, emisă de părințele provincial Iosif Sabău, în urma decretului diecezan nr. 1026 din 20 august 1991, emis de Excelexența Sa **Petru Gherghel**, Episcop de Iași, și pe baza H. G. nr. 92 din 1992. Din anul 1995, Institutul nostru este afiliat la Facultatea Pontificală „Sfântul Bonaventura” din Roma, iar începând cu anul universitar 2000-2001 a obținut autorizația de funcționare provizorie, din partea Consiliului Național de Evaluare Academică și Acreditare.

Creșterea calității învățământului și a cercetării a fost preocuparea de bază a conducerii Institutului și a corpului profesoral, iar rezultatele nu au întârziat să apară. Acestea s-au concretizat prin uniformizarea planurilor de învățământ, cooptarea unor profesori de valoare și recunoscuți pe plan național și internațional, promovarea fraților tineri care au absolvit facultățile pontificale și civile în rândul cadrelor didactice, implicarea studenților în munca de cercetare, editarea de cursuri și cărți, precum și a unor reviste de specialitate.

Astfel, munca de cercetare s-a concretizat prin apariția unor reviste, pe care dorim să le amintim: *Viața Fraternală*, editată de către studenți din anul 1993; *Lumen fidei*, revista Centrului de Studii Religi-

oase Sfântul Anton de Padova, apărută în anul 2000; *Studii franciscane*, revista ITRCF apărută în 2002; *Pax et unitas*, revista Centrului de Cercetare Ecumenică și de Dialog Interreligios „Pax et unitas”, apărută în 2003. Mai menționăm și următoarele colecții: colecția *Studia et Documenta* a Academiei Istorico - Juridico - Teologice „Petru Tocănel” care a publicat până în prezent 24 de volume; colecția *Biblica*, ajunsă la al zecelea volum; colecția *Izvoare Franciscane*, ajunsă la al cincilea volum. Editura „Serafica” a jucat un rol important în publicarea acestor reviste și colecții, precum și a cursurilor și a cărților elaborate de profesorii Institutului.

Un loc aparte, în procesul de învățământ, îl ocupă biblioteca Institutului. Biblioteca „PetruTocănel” are aproximativ 65.000 de volume, deținând carte rară și veche, în mare parte donată de părintele Petru Tocănel, dar și achiziționată sau donată de alți frați sau binefăcători. Biblioteca noastră deține seriile complete ale unor enciclopedii renumite cum ar fi: *Enciclopedia Italiană*, în 35 de volume, *Enciclopedia Britanică*, în 25 de volume *Enciclopedia Americană*, în 20 de volume, și *Enciclopedia Artei*, în 17 volume. Cartea înregistrată până în momentul de față se ridică la 60.000 de volume. Volumele prelucrate până acum au fișe la cele două cataloage (alfabetic și sistematic). S-a început introducerea pe calculator a fondului de carte pentru a facilita accesul la informație, producerea a noi documente de sinteză, în conformitate cu solicitările utilizatorilor (profesori, cercetători, studenți etc.). Conservarea și păstrarea cărților vechi și a cărților rare este un capitol special al responsabililor bibliotecii, deoarece ele înseamnă păstrarea conștiinței de neam și religie, fiind

bine știut că patrimoniul scriitoricesc este reflexul material al conștiinței de identitate a neamului. Biblioteca deține carte din toate domeniile: Biblie, teologie, filosofie, religie, psihologie, logică, beletristică, geografie, istorie, arhivistică etc., iar fondul de carte este permanent actualizat, atât cu carte din țară, cât și din străinătate.

Centrele de cercetare, care și-au făcut simțită prezența sub patronajul Institutului nostru sunt o realitate plină de viață în cadrul activității academice și aici amintim cele patru realități existente: Centrul de Studii Religioase „Sfântul Anton de Padova”, Academia Istorico-Juridico-Teologică „Petru Tocănel”, Centrul de Cercetare Ecumenică și de Dialog Interreligios „Pax et unitas” și Centrul de Studii Biblice „Sfântul Anton de Padova”.

În anul 2000, din dorința de a putea oferi cadrelor didactice ale Institutului, dar și studenților posibilitatea unei afirmări științifice și de cercetare, s-a decis înființarea Centrului de Studii Religioase „Sfântul Anton de Padova”. Acestei inițiative i-au răspuns cu entuziasm atât cadrele didactice, cât și studenții Facultății de Teologie Pastorală. În perioada 2000-2003, Centrul de Cercetare a fost condus de către pr. prof. univ. dr. Iosif Bisoc, în 2003 a fost ales director al Centrului pr. lect. univ. dr. Maricel Ianuș, îndeplinind această funcție până în 2009, urmând apoi pr. Alexandru Olaru, între 2009-2011, între 2011-2015 a fost director pr. drd. Fabian Iacob. Scopul acestui Centru este de a face cunoscută spiritualitatea antoniană și de a actualiza și pune la dispoziție noile cercetări pe planul dogmatic și sacramental al Bisericii, cu privire la exigențele și la provocările timpului nostru. Aceste cercetări s-au materializat prin publicarea, începând cu anul 2003,

a revistei *Lumen fidei*, ce înglobează munca de cercetare a cadrelor Institutului, dar și a altor cercetători din țară și din străinătate.

Anul 2002 a adus comunității noastre o nouă realitate academică: Academia Istoric-Juridico-Teologică „Petru Tocănel”. Evenimentul a fost precedat de simpozionul internațional *Plenitudo Legis, Amor Veritatis*, ocazionat de comemorarea a 10 ani de la trecerea în casa Tatălui ceresc a profesorului universitar Petru Tocănel. Academia își propune să dezvolte laturile istorice și juridice, atât de mult prețuite de părintele Petru Tocănel, dar nu neglijează nici teologia, iar coloana *Studia et Documenta* este exemplul cel mai grăitor. Directorul Academiei a fost ales pr. prof. univ. dr. Maximilian Pal. La începutul anului academic 2016-2017 a fost numit Președinte pr. Dragoș Paul Mîrț, confirmat în această funcție la începutul anului academic 2020-2021. Dintre membrii acestei Academii fac parte personalități ale lumii științifice și academice naționale și internaționale.

În dorința de a aduce și a face cunoscut pe plăiurile românești „Spiritul din Assisi”, în ziua de 30 martie 2003, în cadrul Senatului Institutului, s-a decis înființarea Centrului de Cercetare Ecumenică și de Dialog Interreligios „Pax et unitas”. Inițiativa s-a bucurat de o largă apreciere, iar dintre membrii ei, atât onorifici, cât și coordonatori, fac parte ierarhi, clerici și laici, aparținând diferitelor Biserici creștine: romano-catolică, greco-catolică și ortodoxă. Directorul acestui Centru a fost ales pr. prof. univ. dr. Iosif Bisoc. Între anii 2011-2017 a fost numit, în calitate de director, pr. conf. univ. dr. Damian-Gheorghe Pătrașcu, iar la începutul anului academic 2017-2018 a fost ales, în calitate de director,

pr. prof. univ. dr. Iosif Bisoc. Rezultatul discuțiilor și al cercetării sunt publicate în revista *Pax et unitas*, apărută în anul 2003 și în colecția de studii *Universalialia*.

În ședința Senatului ITRCF din data de 19.02.2018 a fost înființat Centrul de Studii Biblice „Sfântul Anton de Padova”, cu scopul de a se dedica cercetării specializate în domeniul științelor biblice. Cu această ocazie au fost contactați diferiți specialiști în domeniul biblic, atât din țară cât și din străinătate.

Ținând cont de munca de cercetare deja existentă în cadrul ITRCF, în deplin acord cu Editura „Serafica”, Centrul de Studii Biblice își însușește colecția „Biblica” ai cărei responsabili (pr. Mihai Afrențoae și pr. Cristian Clopoțel) sunt și promotorii lui.

Obiective:

1) Centrul de Studii Biblice „Sfântul Anton de Padova” își propune să continue publicarea de cărți în colecția „Biblica”, dedicând numerele 11-20 unor introduceri pe grupuri de cărți biblice, după cum urmează: *Introducere în Sfânta Scriptură; Pentateuhul; Cărțile Istorice; Cărțile Profetice; Cărțile Sapiențiale; Psalmii și Cântarea Cântărilor; Evangheliile Sinoptice și Faptele Apostolilor; Corpusul Ioanian; Corpusul Paulin; Scrisorile Catolice*.

2) Centrul de Studii Biblice „Sfântul Anton de Padova” își propune să organizeze manifestări culturale, precum: *Lansări de carte; Lectio divina; Mese rotunde pe teme biblice*, publicând rezultatul acestor lucrări pe site-ul ITRCF și/sau în documente publicate la Editura „Serafica”.

3) Centrul de Studii Biblice „Sfântul Anton de Padova” își propune să publice articole științifice cu caracter biblic în *Miscellanea Francescana* a Facultății de Teologie „Sfântul Bonaventura”, din cadrul Colegiului internațional Seraphicum, Roma, Italia.

Revista Institutului nostru, *Studii franciscane*, este destinată concretizării cercetărilor individuale sau de grup ale cadrelor didactice. Revista a apărut în anul 2002 și apare anual, însumând multe cercetări utile aprofundării studiului teologiei și spiritualității franciscane. Pentru fiecare număr Revista are un titlu spre expunere, iar dezbaterea sa, prin prisma diferitelor discipline, oferă publicului larg o nouă orientare dar și o întărire în doctrina Bisericii Catolice. Directorul revistei a fost pr. lect. univ. dr. Mihai Gal, urmat apoi de pr. lect. univ. dr. Damian Gheorghe Pătrașcu și pr. prof. univ. dr. Iosif Bisoc, iar din octombrie 2012 și până în prezent Revista este condusă de pr. conf. univ. dr. Ștefan Acatrinei.

În anul 2009 a fost fondată Revista de Filosofie și Cultură Franciscană care vrea să urmeze exemplul fericitului Ioannes Duns Scotus, în promovarea culturii creștine. Bine consolidat în credința catolică, Ioannes Duns Scotus s-a străduit să înțeleagă, să explice și să apere adevărul credinței în lumina rațiunii umane”. „Nu s-a sforțat să facă nimic altceva decât să demonstreze aceeași consonanță a tuturor adevărilor, naturale și supranaturale, care provin de la unul și același Izvor”. Cu aceste cuvinte, Papa Benedict al XVI-lea a creionat figura marelui filosof-teolog care a fost Ioannes Duns Scotus, în *Scrisoarea Apostolică* cu ocazia celui de-al VII-lea centenar de la moartea acestuia, tri-

misă episcopului de Köln, cardinalul Joachim Meisner.

Alături de Ioannes Duns Scotus, Ordinul Franciscan, fondat de Sf. Francisc din Assisi, a mai dat lumii pe Sf. Bonaventura, Alexandru din Halles, William Ockham, Robert Grosseteste, Matteo d'Acquasparta, și mulți alții. Nu putem să nu amintim în acest context și unii cărturari români, aparținând aceluiași Ordin: Pr. dr. Iosif P. M. Pal, Pr. dr. Petru Tocănel, Pr. Ioan Gârleanu etc.

Prin revista *Cultură și filosofie franciscană*, Facultatea de Filosofie I. Duns Scotus din cadrul Institutului Teologic Romano-Catolic Franciscan, a dorit să promoveze un drum de cercetare, un drum de sondare a adevărului credinței, în lumina rațiunii umane, așa cum a făcut-o marele maestru și patron al Facultății noastre, Ioannes Duns Scotus. Ordinul Fraților Minori Conventuali este vechi pe pământul nostru românesc (sec. XIII), iar frații s-au implicat de-a lungul timpului în viața culturală a ei, în funcție de evenimentele prin care au trecut, lăsând urme, ba chiar brazde destul de adânci în sânul acestui popor.

Realizările ultimilor ani s-au concretizat în manifestări culturale și religioase, în simpozioane internaționale și naționale, în conferințe, lansări de carte, sesiuni științifice și mese rotunde. De asemenea, este de menționat faptul că Institutul nostru caută în permanență să consolideze legături de colaborare cu alte instituții academice din țară și din străinătate.

CONDUCEREA INSTITUTULUI

Mare Cancelar – Ministru provincial:

Conf. univ. dr. pr. Damian-Gheorghe PĂTRAȘCU

Rector ITRCF:

Lect. univ. dr. pr. Mihai AFRENȚOAE

Decan al Facultății de Teologie Pastorală:

Lect. univ. dr. pr. Bernadin DUMA

Prodecan al Facultății de Teologie Pastorală:

Lect. univ. dr. pr. Cazimir GHIURCA

Director al Departamentului de Teologie:

Conf. univ. dr. pr. Ștefan ACATRINEI

Secretar ITRCF:

Pr. Alexandru OLARU

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE

Rector ITRCF: lect. univ. dr. pr. Mihai
AFRENȚOAE

Rector Formativ: pr. Virgil BLAJ

Guardian: pr. Alexandru OLARU

Decan: lect. univ. dr. pr. Bernadin DUMA

Prodecan: lect. univ. dr. pr. Cazimir GHIURCA

Director Bibliotecă: pr. Cristian CLOPOȚEL

Administrator: pr. Sergiu ANTAL

SENATUL INSTITUTULUI**Rector Institut:**

Lect. univ. dr. pr. Mihai AFRENȚOAE

Secretar Senat

Pr. Cristian CLOPOȚEL

Rector Formativ:

Pr. Virgil BLAJ

Decan al Facultății de Teologie Pastorală:

Lect. univ. dr. pr. Bernadin DUMA

Reprezentanți ai Profesorilor:

Conf. univ. dr. pr. Ștefan ACATRINEI

Prof. univ. dr. pr. Maximilian PAL

Lect. univ. dr. pr. Cazimir GHIURCA

Directorul Bibliotecii „Pr. dr. Petru Tocănel”

Pr. Cristian CLOPOȚEL

Președinte Academia „Pr. dr. Petru Tocănel”

Pr. Paul-Dragoș MIRȚ

Directorul Centrului de studii „Pax et Unitas”

Asist. univ. dr. pr. Eusebio Bejan

Reprezentantul Studenților:

Fr. Narcis LASLAU

CONSILIUL FACULTĂȚII DE TEOLOGIE PASTORALĂ

Decan:

Lect. univ. dr. pr. Bernadin DUMA

Prodecan:

Lect. univ. dr. pr. Cazimir GHIURCA

Secretar:

Pr. Alexandru OLARU

Membri:

Conf. univ. dr. pr. Ștefan ACATRINEI

Pr. Cristian CLOPOȚEL

Prof. univ. pr. Maximilan PAL

Reprezentantul Studenților:

Fr. Cezar DĂMĂTĂR, OFMConv.

DEPARTAMENTUL DE TEOLOGIE

Director: Conf. univ. dr. pr. Ștefan ACATRINEI

Membri: Lect. univ. dr. pr. Cazimir GHIURCA

Pr. Lucian HORLESCU

Prof. univ. dr. pr. Maximilian PAL

REVISTA INSTITUTULUI

Studii franciscane

CONSILIUL ȘTIINȚIFIC

Președinte: Conf. univ. dr. pr. Damian Gheorghe
PĂTRAȘCU

Redactor: Conf. univ. dr. pr. Ștefan ACATRINEI

Membri:

Pr. prof. univ. dr. Fabrizio PIERI – Institutul de Spiritualitate al Universității Pontificale Gregoriana din Roma – Italia

Pr. prof. univ. dr. Alexander Paul PACHECO ZATYRKA – Facultatea de Teologie a Universității Pontificale Gregoriana din Roma – Italia

Pr. prof. univ. dr. Guglielmo SPIRITO – Institutul Teologic din Assisi – Italia

Prof. univ. dr. Edoardo RIALTI – Facultatea de Teologie a Italiei Centrale – Florența

Pr. prof. univ. dr. Michael ROBSON – St Edmund's College, University of Cambridge – Anglia

Pr. prof. univ. dr. Michael CUSATO - Independent Scholar and Distinguished Professor of History, St. Bonaventure University, New York - USA

Prof. univ. dr. Lucian DELESCU - St. Francis College, New York - USA

Pr. prof. univ. dr. Maximilian PAL – Institutul Teologic Romano-Catolic Franciscan din Roman

Pr. prof. univ. dr. Iosif BISOC – Institutul Teologic Romano-Catolic Franciscan din Roman

Pr. conf. univ. dr. Ștefan ACATRINEI – Franciscan International Study Centre, Canterbury – Anglia

Pr. lect. univ. dr. Mihai Afrețoae – Inst. Teologic Romano-Catolic Franciscan din Roman

COLEGIUL DE REDACȚIE

Conf. univ. dr. pr. Damian Gheorghe PATRAȘCU

Lect. univ. dr. pr. Mihai GAL

Lect. univ. dr. pr. Bernadin DUMA
Lect. univ. dr. pr. Sebastian DIACU
Lect. univ. dr. pr. Cazimir GHIURCA
Lect. univ. dr. pr. Cristian DUMEA
Lect. univ. dr. pr. Mihai AFRENȚOAE

Adresa redacției**Adresse du comité de rédaction**

Institutul Teologic Romano-Catolic Franciscan
Str. Ștefan cel Mare 268/B; RO
611040 ROMAN
Tel-Fax:(0040) (0)233/208371
www. itrcf.ofmconv. ro;
e-mail: secretariat.teologie@yahoo.com

Revista apare o dată pe an
ISSN 1583 – 4239

REVISTA STUDENȚILOR*Viața Fraternală***Director**

Fr. Raimund TOMA OFMConv.

Consiliul de Redacție

Fr. Cezar DĂMĂȚĂR OFMConv.

Fr. Andrei BEJAN OFMConv.

CENTRELE DE CERCETARE**ACADEMIA HISTORICO-JURIDICO-
THEOLOGICA „PETRU TOCĂNEL”****Publicația Academiei:** «*Studia et Documenta*»**Președinte:** Pr. Dragoș-Paul MÎRȚ**Comitetul științific internațional:****Roma:** † T. Bertone ; † G. Girotti ; D.J. Andrés Gutierrez;
O. Bucci; D. Ceccarelli-Morolli; B. Honings; A.
Montan**Roman** I. Chelaru; V. M. Ciucă; I. M. L. Constan-
tinescu E. Răchiteanu; S. Diacu; A. S. Giurgi C. N.
Panaite; R. Păduraru; C. Păduraru; M. Popovici; I.
Șugaru.**Secretariat Roman:**Prof. univ. dr. pr. Maximilian Pal
Institutul Teologic Romano-Catolic Franciscan
Str. Ștefan cel Mare, 268/B,
611040 Roman, Neamț – Romania
Tel./Fax: +(40-233)-731002; int. 104
E-mail: maximilianpal@yahoo.it**Segreteria di Roma:**Prof. univ. dr. Alessandro Bucci
Viale Eritrea, 81
00199 Roma – Italia
☎•Tel./Fax: +39-06-86325625
E-mail: buccialessandro@hotmail.com

Membri: profesorii stabili și invitați, membri de drept și studenți implicați în cercetare, precum și cei care împărtășesc acest proiect prin adeziune.

**CENTRUL DE CERCETARE ECUMENICĂ
ȘI DE DIALOG INTERRELIGIOS
„PAX ET UNITAS”**

Director:

Asist. univ. dr. pr. Eusebio BEJAN, ITRCF

Membri coordonatori

Prof. univ. dr. pr. Iosif BISOC, ITRCF

Conf. univ. dr. pr. Damian PĂTRAȘCU, ITRCF

Prof. univ. hab. dr. pr. Iulian FARAOANU, ITRC-
UAIC

Lect. univ. dr. pr. Bernadin DUMA, ITRCF

Lect. univ. dr. pr. Mihai AFRENȚOAE, ITRCF

Asist. univ. dr. pr. Silvestro BEJAN, ISSRA

Dott. Guido Guastalla, Editore della Casa Editrice
ebraica di Livorno Salomone Belforte & C

**CENTRUL DE STUDII BIBLICE
„SF. ANTON DE PADOVA”**

Director

Lect. univ. dr. pr. Mihai AFRENȚOAE (ITRCF –
Roman – RO)

Consiliul director

Pr. Cristian CLOPOȚEL (ITRCF – Roman – RO)

Pr. Marcelin AMARIEI (Mesagerul – Roman – RO)

Prof. univ. dr. pr. Anh Nhue NGUYEN (Seraphicum & Gregoriana – Roma – IT)

Pof. univ. dr. pr. Germano SCAGLIONI (Seraphicum – Roma – IT)

Prof. univ. dr. pr. Francesco COCCO (Urbaniana – Roma – IT & Harvard – USA)

Comitetul științific

Prof. univ. dr. pr. Stanislaw BAZYLINSKI (Biblicum & Seraphicum – Roma – IT)

Pr. J. Miguel VICENTE (Seraphicum – Roma – IT)

Prof. univ. dr. pr. Iosif BISOC (ITRCF – Roman)

Prof. univ. dr. pr. Tomasz SZYMCZAK (Urbaniana & Seraphicum – Roma – IT)

Prof. univ. hab. dr. pr. Iulian FARAOANU (FTRC – UAIC – Iași – RO)

Pr. asist. univ. dr. Iosif ANTILI (FTRC – UAIC – Iași – RO)

Sr. doc. dr. Silvana FUŽINATO (FTĐ – UJJS – OSIJEK – CRO)

Pr. Eduard PATRAȘCU (DCB – ERCIS – Iași – RO)

Pr. Flavian GONDOȘ (Rector postulanti OFM Cap.)

Secretariat – Roman

Pr. Cristian CLOPOTEL (ITRCF – Roman – RO)

Pr. Marcelin AMARIEI (Mesagerul – Roman – RO)

Segretariato – Roma

Pr. Juan Miguel VICENTE (Seraphicum – Roma – IT)

Prof. univ. dr. pr. Tomasz SZYMCZAK (Urbaniana & Seraphicum – Roma – IT)

CADRE DIDACTICE TITULARE

ACATRINEI ȘTEFAN, OFMConv.

Spiritualitate franciscană și Omiletică

Dr. Teologie (Univ. București 2004)

Mast. Spiritualitate franciscană (Seraphicum, Roma 1998)

Mast. Spiritualitate (Univ. Gregoriana, Roma 2012)

Licență în Teologie (S. Bonaventura, Seraphicum, Roma 1996)

AFRENȚOAE MIHAI, OFMConv.

Sfânta Scriptură și limbi biblice

Dr. Teologie biblică (Univ. Gregoriana, Roma 2014)

Mast. Științe biblice (PIB, Roma 2003)

Licență în Teologie (S. Bonaventura, Seraphicum, Roma 1999)

Modul psihopedagogie I-II (Univ. Dunărea de Jos, Galați 2018)

BALAȘCĂ BOGDAN-EMILIAN, OFMConv.

Teologie sacramentală și pastorală

Dr. Teologie (Univ. București 2013)

Mast. Psihologie (Univ. ecologică București 2010)

Licență în Teologie (Univ. București 2005)

BEJAN EUSEBIO, OFMConv.

Teologie

Dr. Magister Teologie (Univ. Viena 2008)

DIACU SEBASTIAN, OFMConv.*Istorie*

Dr. Istorie (Univ. București 2007)

Licență în Istorie (Univ. București 2002)

Licență în Teologie (S. Bonaventura, Seraphicum, Roma 1997)

DUMA BERNADIN, OFMConv.*Teologie morală și Filozofie*

Dr. Teologie Morală (Univ. Lateran, Alfonsianum, Roma 2008)

Dr. Filozofie (UAIC, Iași 2015)

Mast. Teologie Morală (Univ. Lat., Alfonsianum, Roma 2004)

Licență în Teologie (Inst. Greco-Catolic, Oradea 2000)

GAL MIHAI, OFMConv.*Teologie dogmatică*

Dr. Teologie-Cristologie (S. Bonaventura, Seraphicum, Roma 2003)

Mast. Teologie-Cristologie (S. Bonaventura, Seraphicum, Roma 1998)

Licență în Teologie (S. Bonaventura, Seraphicum, Roma 1996)

MISARIU IULIAN, OFMConv.*Teologie dogmatică*

Dr. Teologie (Univ. București 2003)

Mast. Teologie-Cristologie (S. Bonaventura, Seraphicum, Roma 1998)

Licență în Teologie (Inst. Teolog. Padova 1996)

PAL MAXIMILIAN, OFMConv.*Drept canonic și civil*

Dr. Drept canonic și civil (Lateranum, Roma 2002)

Mast. Drept canonic și civil (Lateranum, Roma 1995)

Licență în Drept canonic și civil (Lateranum, Roma 1994)

PĂTRAȘCU DAMIAN-GHE., OFMConv.*Patrologie și Filozofie*

Dr. Filozofie (UAIC, Iași 2008)

Mast. Patrologie (Augustinianum, Roma 2000)

Licență în Teologie (Istituto Teologico, Padova 1998)

CADRE DIDACTICE ASOCIATE**DUMEA CRISTIAN, OFMConv.***Muzica Sacră*

Dr. Muzică (Cotutelă: G. Enescu, Iași 2013 – S. Cecilia, Roma 2014)

Mast. Muzică (S. Cecilia, Roma 2008)

Licență în Teologie (Univ. Lateran, Roma 2002)

FARCAȘ LUCIAN*Teologie Morală*

Dr. Teologie (Univ. Bochum, Germania 2002).

Licență în Teologie (ITRC, Iași 1992)

IACOBUȚ DANIEL*Liturgie*

Dr. Liturgie (Inst. Sf. Anselm, Roma 2012)

Master în Teologie liturgică (Inst. Sf. Anselm, Roma 2006)

Licență în Teologie (Univ. Lateran, Roma 2003)

PĂULEȚ LUCIAN*Liturgie*

Dr. Teologie dogmatică (STD, SUA 2014)

Mast. Teologie dogmatică (CUA, USA 2003)

Licență în Teologie (ITRC, Iași 1995)

POPOVICI MIHĂIȚĂ*Teologie și spiritualitate ortodoxă*

Dr. Teologie (Univ. București 2010)

Licență în Teologie (Univ. București 1982)

**FACULTATEA
DE
TEOLOGIE PASTORALĂ**

**CONDUCEREA FACULTĂȚII
DE TEOLOGIE PASTORALĂ**

Decan: lect. univ. dr. pr. Bernadin DUMA

Prodecan: lect.univ.dr. pr. Cazimir GHIURCA

Secretar: Pr. Alexandru OLARU

CONSILIUL FACULTĂȚII

Decan: lect. univ. dr. pr. Bernadin DUMA

Prodecan: lect. univ. dr. pr. Cazimir GHIURCA

Secretar: pr. Alexandru OLARU

Membri: conf. univ. dr. pr. Ștefan ACATRINEI
prof. univ. dr. pr. Maximilian PAL

Delegații studenților:

Fr. Cezar DĂMĂȚĂR, OFMConv.

DEPARTAMENTUL DE TEOLOGIE

Director: conf. univ. dr. pr. Ștefan ACATRINEI

Secretar: pr. Lucian HORLESCU

Membri: lect. univ. dr. pr. Cazimir GHIURCA
prof. univ. dr. pr. Maximilian PAL

MATERIILE PENTRU CURSURI

AGENDĂ

Disciplinele fundamentale, evidențiate în galben

Disciplinele de specialitate, evidențiate în verde

Disciplinele complementare, evidențiate în turcoaz

Cod	Denumirea	ETCS	Ore/săpt.		Eva- luare	Disci- plină
			C	S		
Semestrul I (Anul I)						
TP 1010	Introducere în Teologie	3	2	1	E	OB, DF
TP 1040	Introducere în Sf. Scriptură	5	2	2	E	OB, DF
TP 127A	Teologie morală fundamentală	5	2	2	E	OB, DF
TP 131A	Istoria Bisericii A	3	1	1	E	OB, DF
TP 1150	Teologie fundamentală	4	2	2	E	OB, DF
TO 1080	Limba ebraică A	4	1	1	V	OB, DS
TP 135A	Drept Canonic A	3	2	-	E	OB, DS
TP 1513	Educație fizică (nu se calculează creditele) ¹	3	-	1	V	OB, DC
TO 1050A	Limba greacă A	3	1	1	V	OB, DS
TOTAL		30	13	11		

¹ Creditele la educație fizică nu se calculează, sunt peste cele necesare și nu se pot transfera, doar orele se calculează (Standarde ARACIS)

CICLUL A

Semestrul 2 (Anul I)						
TP 105A	Cărțile istorice A (Pentateuh)	5	2	1	E	OB, DF
TP 1101	Evangeliiile sinoptice	5	1	2	E	OB, DF
TP 1110	Faptele apostolilor	2	1	-	E	OB, DF
TP 132B	Istoria Bisericii B	3	1	1	E	OB, DF
TP 142A	Patrologie și Patristică A	3	2	1	E	OB, DS
TP 120A	Teologie Sacramentală A	5	2	2	E	OB, DS
TO 1081	Limba ebraică B	2	1	1	V	OB, DS
TS 2806	Seminar de hermeneutică biblică	2	-	2	LP	OB, DS
TP 1514	Educație fizică (nu se calculează creditele)	3	-	2	V	OB, DC
TO 1050B	Limba greacă B	3	1	1	V	OB, DS
TOTAL		30	11	13		

Semestrul 3 (Anul II)						
TP 106B	Cărțile istorice ale VT B	5	2	2	E	OB, DF
TP 1160	Cristologie	4	2	2	E	OB, DF
TP 142B	Patrologie și Patristică B	4	2	2	E	OB, DS
TP 128A	Teologie morală specială A	5	2	2	E	OB, DS
TP 123A	Practică de specialitate (nu se calculează orele) ²	3	-	4	C	OB, DS
TP 1380	Teologie spirituală	4	2	2	C	OB, DC
TO 1506 A	Muzică liturgică A	5	2	2	C	OP, DS
TS 2807	Seminar Familia în era globalizării					
TP 1440	Misiologie și teologia religiilor (nu se calculează) ³	3	1	1	V	F, DS
TOTAL		30	12	12		

² Numărul de ore la practică nu se calculează, ci doar creditele (Standardele ARACIS)

³ Disciplinele facultative nu se calculează: nici orele, nici creditele (Standardele ARACIS)

CICLUL B

Semestrul 4 (Anul II)						
TP 1080	Cărțile sapiențiale	4	1	1	E	OB, DF
TP 1170	Misterul lui Dumnezeu, unic și întreit	4	2	2	E	OB, DF
TP 121B	Teologie sacramentală B	4	1	2	E	OB, DS
TP 134D	Teologie morală specială B	5	2	2	E	OB, DS
TP 133C	Istoria Bisericii C	3	1	2	E	OB, DS
TP 136B	Drept canonic B	3	2	2	E	OB, DS
TP 123A	Practică de specialitate (nu se calculează orele)	3	-	4	C	OB, DS
TP 1090	Psalmii	4	2	2	C	OP, DC
TO 1509	Teologie ortodoxă					
TO 1511	Spiritualitate franciscană (nu se calculează)	3	1	1	V	F, DS
TOTAL		30	11	13		

Semestrul 5 (Anul III)						
TP 1120	Corpusul paulin	5	2	2	E	OB, DF
TP 1140	Scrisorile catolice	4	2	2	E	OB, DF
TP 1191	Ecleziologie	3	1	2	V	OB, DS
TP 130C	Teologie morală specială C	4	2	2	E	OB, DS
TP 137C	Drept canonic C	4	2	2	E	OB, DS
TP 134D	Istoria Bisericii D	4	1	2	E	OB, DS
TP 123B	Practică de specialitate (nu se calculează orele) ⁴	3	-	4	C	OB, DS
TO 1504	Teologia vieții consacrate	3	1	1	C	OP, DS
TP 1180	Mariologie					
TO 1060	Limba latină (facultativele nu se calculează) ⁵	3		2	LP	F, DS
TOTAL		30	11	13		

⁴ Numărul de ore la practică nu se calculează, ci doar creditele (Standardele ARACIS)

⁵ Disciplinele facultative nu se calculează: nici orele, nici creditele (Standardele ARACIS)

CICLUL C

Semestrul 6 (Anul III)						
TP 1070	Cărțile profetice	5	2	2	E	OB, DF
TP 123A	Antropologie creștină A	5	2	2	E	OB, DF
TP 125A	Liturgică A	3	2	2	E	OB, DS
TP 122C	Teologie Sacramentală C	4	2	2	E	OB, DS
TP 1903	Bioetică	5	2	2	E	OB, DS
TP 123B	Practică de specialitate (nu se calculează orele)	3	-	4	C	OB, DS
TP 140	Catehetică	5	2	2	C	OP, DS
TP 1503	Istoria Bisericii locale					
TS 2804	Seminar Alianța biblică (nu se calculează)	3		2	LP	F, DS
TOTAL		30	12	12		

Semestrul 7 (Anul IV)						
TP 1130	Corpusul iohanian	6	2	3	E	OB, DF
TP 124B	Antropologie creștină B	5	3	2	E	OB, DF
TP 125B	Liturgică B	5	2	3	E	OB, DS
TP 1450	Ecumenism și dialog interreligios	5	2	2	E	OP, DS
TP 123C	Practică de specialitate (nu se calculează orele)	3	-	4	C	OB, DS
TO 1070	etică și integritate academică	6	2	3	C	OP, DS
TS 2802	Seminar Teologie dogmatică					
TO 1071	Limba modernă - engleză (nu se calculează)	4	1	1	C	F, DC
TOTAL		30	11	13		

ANUL IV

Semestrul 8 (Anul IV)						
TP 1390	Teologie pastorală sau practică	5	2	2	E	OB, DS
TO 1505	Omiletică	5	2	2	V	OB, DS
TP 1509	Muzică liturgică B	5	2	2	E	OB, DS
TS 2807	Seminar – Lucrare scrisă/Licență	6		6	C	OB, DS
TO 1070	Limba modernă - italiană	3	1	1	C	OB, DC
TO 1507	Morala penitenței (cazuistică)	6	2	2	C	OP, DS
TO 1508	Drept canonic matrimonial					
TO 1501	Istoria franciscanismului (nu se calculează)	4	1	1	C	F, DS
TOTAL		30	9	15		

**CERINȚE PENTRU OBTINEREA
DIPLOMEI DE LICENȚĂ**

CATEGORII DE DISCIPLINE	NR. ORE	%	TIP CREDITE	NR. CREDITE
Discipline fundamentale	966	35,9	Credite la discipline fundamentale	82
Discipline de specialitate	1540	57,3	Credite la discipline de specialitate	141
Discipline complementare	182	6,77	Credite la discipline complementare	17
TOTAL	2688	100	TOTAL	240
Discipline obligatorii	2366	88	Credite la discipline obligatorii	211
Discipline opționale	322	12	Credite la discipline opționale	29
TOTAL	2688	100	TOTAL	240
Discipline facultative	224	8,33	Credite la discipline facultative	24
			Credite la examenul de licență	10

PRACTICA DE SPECIALITATE, STAGIILE ȘI PRACTICA RELIGIOASĂ⁶

În conformitate cu *Legea nr. 258/2007 privind practica elevilor și studenților*, publicată în *Monitorul Oficial*, Partea I nr. 493 din 24/07/2007, în cadrul specializării *Teologie romano-catolică pastorală* se asigură trei tipuri de practică: practica de specialitate, stagiile de practică și practica religioasă (pentru studenții interni), după cum urmează:

- **practica de specialitate** se desfășoară săptămânal, pentru anii II-IV (câte patru ore pe săptămână), în timpul semestrului, pe o durată de șase săptămâni, în conformitate cu standardele ARACIS și cu planul de învățământ, dar și după programul și cerințele partenerului de practică;
- **stagiile de practică** se desfășoară în perioada iulie-august, de către studenții din anii I-III, câte 2-3 săptămâni anual;
- **practica religioasă** se desfășoară în medie câte 2-3 ore zilnic (pentru studenții interni), începând cu semestrul I anul I de studii, și constă în rugăciunea zilnică comunitară din capelă: dimineața, la prânz și seara; în zile de formare săptămânală; în zile de reculegere lunare; și în exerciții spirituale anuale.

---

⁶ Numărul orelor de practică nu se calculează, ci doar creditele (Standardele ARACIS)

COMPETENȚE ȘI CALIFICĂRI VIZATE

Competențe profesionale:

1. Cunoașterea, înțelegerea și folosirea conceptelor fundamentale ale teologiei, precum și a metodelor și mijloacelor necesare în activitatea pastorală a Bisericii Catolice.
2. Capacitatea de a folosi conceptele și posibilitățile materiale pentru a le aplica într-o manieră și scop pozitiv realităților prezente în Biserică și societate.
3. Abilitatea de a înțelege, interpreta și aplica Teologia în societatea și cultura contemporană.
4. Dezvoltarea aptitudinilor de comunicare cu oamenii pentru a-i ajuta în drumul împlinirii lor spirituale și umane.
5. Capacitatea de cercetare științifică și de documentare în domeniu.

Competențe transversale:

1. Aplicarea strategiilor de activitate pastorală eficientă și responsabilă pe baza principiilor, normelor și valorilor religioase și civile.
2. Aplicarea principiilor și tehnicilor de activitate în colaborare interdisciplinară.
3. Formularea unor strategii de îmbunătățire a pregătirii profesionale și de actualizare a învățăturii Bisericii în domeniul pastoral.

Calificări vizate:

OCUPAȚIA	COD COR/ ISCO-08	GRUPA MAJORĂ	SUBGRUPA MAJORĂ	GRUPA MINORĂ	GRUPA DE BAZĂ
		SPECIALIȘTI ÎN DIVERSE DOMENII DE ACTIVITATE	SPECIALIȘTI ÎN DOMENIUL SOCIAL ȘI CULTURAL	SPECIALIȘTI ÎN DOMENIUL SOCIAL ȘI RELIGIOS	SPECIALIȘTI ÎN RELIGIE
Diacon	263611	2	26	263	2636
Capelan	263605	2	26	263	2636
Preot	263627	2	26	263	2636
Vicar	263636	2	26	263	2636

SUMARUL MATERIILOR TEOLOGICE

TP 1010 INTRODUCERE ÎN TEOLOGIE

M. GAL / M. VĂTĂMĂNELU

Teologia este „știința despre Dumnezeu” așa cum s-a revelat în Sf. Scriptură. Prin urmare, teologia nu este altceva decât rezultatul strădaniei și al efortului intelectual de a înțelege mai bine conținuturile datului revelat de-a lungul timpului, și, deci, aprofundarea rațională a propriei credințe. Cursul își propune să introducă studenții în știința teologică, să-i familiarizeze cu terminologia specifică și să explice metodologia studiului teologic, care, în virtutea „obiectului” ei, diferă de celelalte discipline științifice. Se va urmări evoluția istorică a formulărilor de credință, asigurând o viziune de ansamblu a misterului creștin, prezentând însă și problemele actuale ce așteaptă reflecția teologică.

Bibliografie: K. Barth, *Introduzione alla teologia evangelica*, Edizioni Paoline, 1990, R. Battocchio, *La Teologia. Introduzione*, Piemme, 1997, G. Colzani, *La teologia e le sue sfide*, Edizioni Paoline, 1998, Ioan Paul al II-lea, Scrisoarea enciclică *Fides et Ratio*, Roma 1998, R. Fisichella – G. Pozzo – G. Lafont, *La Teologia tra Rivelazione e Storia. Introduzione alla teologia sistematica. 1*, EDB, Bologna 2007.

TP 1040 INTRODUCERE ÎN SF. SCRIPTURĂ

I. BISOC

1. Biblia este cuvânt divin: stil de comunicare tipic între persoane; în ea prevalează unele „modele de comunicare”; 2. Biblia este cuvânt scris: în limba ebraică, aramaică, greacă; importanța primelor manuscrise și a versiuni-

nilor cele mai vechi; rolul criticii textuale: metodă și criterii; 3. Biblia este cuvânt uman: ea este mai aproape de limbajul literar decât de cel comun sau tehnic; poate să fie studiată în numeroasele sale componente literare; 4. Biblia este cuvânt transmis: înainte de a fi „text scris” a cunoscut un arc de timp mai mult sau mai puțin amplu de „viață” (moment preliterar, moment infraliterar, moment literar); 5. Biblia este cuvânt canonic: punct necesar de referință în viața bisericească; se ajunge la a determina lista, după o perioadă de reflecție și de aplicare; 6. Biblia este cuvânt inspirat: „scrisă din inspirația Duhului Sfânt”, prin colaborarea directă a „diferiți autori”; 7. Biblia este cuvânt adevărat: propune „cu siguranță, fidelitate și fără eroare adevărul pe care Dumnezeu a voit să fie consemnat în Sfintele Scripturi pentru mântuirea noastră” (DV 11); 8. Biblia este cuvânt istoric: «ecou» fidel a ceea ce a făcut Dumnezeu și a spus omului; 9. Biblia este cuvânt eclezial: Biserica își găsește în ea «rădăcinile», formarea sa și originile sale. Ea trebuie păstrată și interpretată; 10. Biblia este cuvânt actual: nu cunoaște limitele timpului, este totdeauna «nouă»; modele de lectură ale trecutului și prezentului.

Bibliografie: V. Mannucci, *Bibbia come parola di Dio*, Ed. Queriniana, Brescia 1981; L. Fanin, *Come leggere il „Libro” – Lineamenti di introduzione biblica*, Ed. MSA, Padova 1993.

FP 1070 TEOLOGIA FILOSOFICĂ

C. GHIURCA

Cursul de teologie filosofică își propune o incursiune rațională în problema lui Dumnezeu cu scopul de a ilustra răspunsurile date de-a lungul istoriei la întrebarea cu privire la existența lui Dumnezeu. 1. În favoarea acestei teze vom analiza argumentele ontologice și cele antro-

pologice, dar între ele vom trece în revistă argumentele cosmologice sau cele „cinci căi” clasice prin care rațiunea noastră se poate orienta spre Dumnezeu, elaborate de către Sf. Toma de Aquino. 2. Vom căuta să analizăm relația dintre știință și credință. Răspunsurile științei cu privire la existența lui Dumnezeu și a capacității omului de a ajunge la cunoașterea Lui. 3. Vom căuta să pătrundem, tot cu lumina naturală a rațiunii, natura și atributele entitative, spirituale și personale ale lui Dumnezeu. 4. Vom căuta, în final, să prezentăm și viziunea filosofilor franciscani cu privire la existența lui Dumnezeu și cunoașterea lui prin intermediul rațiunii.

Bibliografie: Battista Mondin, *Il problema di Dio*, Edizioni Studio Domenicano, Bologna 1999; Réne Laurentin, *Dio esiste ecco le prove*, Piemme, Casale Monferrato, 1997; Tomatis Francesco, *Argomento ontologico, l'esistenza di Dio da Anselmo a Schelling*, Edizione Citta Nuova, Roma, 1997; Henri de Lubac, *Il dramma dell'umanesimo ateo*, Sezione prima *L'uomo davanti a Dio*, v. 2, Edizione Jaca Book, Milano, 1992; Todisco Orlando, *Marx tra Dio e l'uomo*, Edizione Citta di vita, Firenze, 1974; Todisco Orlando, *Medioevo al bivio, Il Dio della ragione e le ragione di Dio*, Edizione Anicia, Roma, 1990; EDITH STEIN, Edith Stein, *Via della conoscenza di Dio*, introduzione di Carla Bettinelli, Edizioni Messaggero Padova.

TO 1070

ETICĂ ȘI INTEGRITATE ACADEMICĂ

C. GHIURCA

Cursul de etică și integritate academică își propune: a) să caute să rezolve în mod realist cu argumente atât teoretice, cât și practice a unor situații profesionale uzuale, în vederea soluționării eficiente și deontologice a

acestora; b) să caute să aplice unele tehnici de muncă eficientă în echipă multidisciplinară cu îndeplinirea anumitor sarcini pe paliere ierarhice; c) corelarea cunoștințelor teoretice cu abilitatea de a le aplica în practică. Pentru realizarea acestor deziderate se vor trata următoarele tematici: 1. Noțiuni introductive. 2. Înțelegere conceptelor și distincțiilor fundamentale. 3. Argumentarea etică. 4. Responsabilități și drepturi academice. Proprietatea intelectuală și dreptul de autor. 5. Cercetarea științifică și standardele acesteia în legislația românească 6. Plagiatul și modalitățile de combatere 7. Alte tipuri de încălcare a onestității academice.

Bibliografie: 1) Emanuel Socaciu, Constantin Vică, et al., *Etica și integritate academică*, Editura Universității din București, București, 2018. 2) Șercan Emilia, *Deontologie academică. Ghid Practic*, Editura Universității din București, București, 2017. 3) Ștefan Elena Emilia, *Etică și integritate academică: curs universitar*, Editura Pro Universitaria, București, 2018. 4) Constantin Aslam, Cornel-Florin Moraru, Raluca Paraschiv, *Curs de deontologie și integritate academică*, Universitatea națională de arte, București, 2018. 5) Chelcea, Septimiu, *Cum să redactăm o lucrare de licență, o teză de doctorat, un articol științific în domeniul științelor socio umane*, ediția a III-a revăzută, Comunicare.ro, București, 2005. 6) Ilie, Rad, *Cum se scrie un text științific*, Editura Polirom, Iași, 2008². 7) Ion, Biberi, *Arta de a scrie și de a vorbi în public*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972. 8) *Legea 1/2011 a educației naționale*, <https://legeaz.net/legea-educatiei-nationale-1-2011/> 9) *Legea 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe*, <https://legeaz.net/legea-8-1996-drepturi-autor/> 10) *Legea 206/2004 privind buna conduită în cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică și inovare*, <http://legislatie.just.ro/>

Public/DetaliiDocument/52457 11) *Legea 319/2003 privind statutul personalului de cercetare-dezvoltare*, <https://legeaz.net/lege-319-2003-statut-personal-cercetare-dezvoltare/>

TP 105A CĂRȚILE ISTORICE ALE VT (A) PENTATEHUL

I. BISOC

Pentateuhul, prima și, în consecință, cea mai importantă secțiune a Bibliei Ebraice, spre care se îndreaptă atenția *Profeților* și a celorlalte *Scrieri* ebraice care caută să o explice, continuă să-l provoace pe cel fascinat de lumea „veche” a Bibliei la o căutare atentă a misterului conținut în cuvintele sacre. Nu întâmplător Pentateuhul este cea mai comentată parte a Bibliei Ebraice. Bineînțeles, opiniile interpreților sunt de cele mai multe ori foarte diferite sau chiar contradictorii. Acest curs, ținând cont de recomandările documentelor Bisericii, în special *Interpretarea Bibliei în Biserică*, și de studiile exegezei moderne, dorește să ofere câteva puncte de reper în interpretarea istorică și mai ales teologică a primelor cinci cărți ale Bibliei. După o introducere substanțială în care vom prezenta caracteristicile generale ale Pentateuhului (denumire, diviziune, problematici, teologie) și istoria interpretării sale, urmărind mai ales cursul ipotezei documentare clasice, vom analiza fiecare carte, punctând asupra caracteristicilor literare, teologiei și semnificației pasajelor celor mai dificile sau mai semnificative.

Bibliografie: J. Blenkinsopp, *The Pentateuch*, New York 1992; F.García López, *Il Pentateuco*, Brescia 2004; J.-L.Ska, *Introduzione alla lettura del Pentateuco*. Chiavi per l'interpretazione dei primi cinque libri della Bibbia, Bologna 2006; J.Muddiman - J. Barton (edd.), *The Pentateuch*, Oxford 2010; J.-L. Ska, *Vechiul Testament pe înțelesul tuturor*, Roman 2012.

TP 106B CĂRȚILE ISTORICE ALE VT (B)**I. BISOC**

Obiectul acestui curs îl constituie ceea ce Biblia Ebraică denumește „Profeții Anteriori”, alături de care vom lua în considerație și celelalte cărți cu caracter asemănător a căror inspirație este recunoscută de Biserica Catolică. În Introducerea generală vom analiza conceptul de „istorie” în Sfânta Scriptură și semnificația sa teologică. Acest lucru presupune comparația cu istoria în sens „cronologic” a Israelului pe care o putem repera din datele oferite de Biblie, din descoperirile arheologice sau din alte izvoare extrabiblice. De asemenea, o importanță deosebită o vom acorda studierii așa-numitei istorii deuteronomiste. Vom continua apoi analiza fiecărei cărți în parte oprindu-ne asupra câtorva fragmente pe care le vom cerceta conform metodologiei exgetice.

Bibliografie: A. Sacchi, *I libri storici. Israele racconta la sua storia*, Milano 2000; T. Römer, *The So-Called Deuteronomistic History. A Sociological, Historical and Literary Introduction*, New York 2007; L. Mazzinghi, *Istoria Israelului. De la origini până în perioada romană*, Târgu-Lăpuș 2007; A. Soggin, *Storia d'Israele*, Brescia 1985.

TP 120A SACRAMENTE (A)**E. BEJAN**

Sacramentele în general, Botezul, Euharistia și Mirul. I) Sacramentele în general: Sacramentele din perspectiva antropologică; Sacramentele din perspectiva teologică dogmatică; Aspectul obiectiv și aspectul subiectiv al sacramentelor; Aspecte problematice ale sacramentelor; Cuvânt și sacramente; Sacramentele și viața creștină: indicații pastorale; Sacramentaliile. II) Botezul: Convertirea, Botezul și inițierea creștină; Elementele principale ale

Botezului; Necesitatea salvifică a Botezului; Botezul de sânge; Botezul de dorință; Problema Botezului copiilor; Sacramentul Botezului în doctrina reformatorilor protestanți; Sacramentul Botezului în Bisericile Ortodoxe. III) Euharistia: Instituirea Sfintei Euharistii în Sfânta Scriptură și în Magisterul Bisericii; Sfânta Euharistie: celebrare a Paștelui lui Isus Cristos; Transubstanțierea; Sfânta Împărtășanie; Sfânta Euharistie: jertfa lui Cristos și a Bisericii; Materia, forma, epicleza și ministrul sacru al Sfintei Euharistii; Efectele Sfintei Euharistii; Sfânta Euharistie în doctrina reformatorilor protestanți; Sfânta Euharistie în doctrina Bisericilor Ortodoxe; Sfânta Euharistie și comuniunea între Bisericii. IV) Mirul: Darurile Duhului Sfânt în Sfânta Scriptură; Instituirea sacramentului Mirului; Darurile Duhului Sfânt în Tradiția și în Magisterul Bisericii; Dimensiunile fundamentale ale sacramentului Mirului; Materia și forma sacramentului Mirului; Efectele Mirului; Cine poate primi sacramentul Mirului? La ce vârstă poate fi primit sacramentul Mirului? Raportul dintre sacramentul Mirului și sacramentul Botezului; Sacramentul Mirului în doctrina reformatorilor protestanți; Sacramentul Mirului în Bisericile Ortodoxe.

Bibliografie: C. Rocchetta, *I sacramenti della fede*, Bologna 1985; Th. Schneider, *I segni della vicinanza di Dio*, Brescia 1983; dispensele profesorului.

TP 121B SACRAMENTE (B)

E. BEJAN

Sacramentul Pocăinței și al Reconcilierii și sacramentul Ungerii bolnavilor. I) Sacramentul Pocăinței și al Reconcilierii: Convertirea și iertarea păcatelor în revelația biblică; Natura păcatului în doctrina actuală a Bisericii Catolice; Convertirea creștină în doctrina actuală a Bisericii Catolice; Sacramentul Pocăinței și al Reconcilierii în doctrina actuală a Bisericii Catolice; Formele celebrative

ale sacramentului Pocăinței și al Reconcilierii: considerații dogmatice și pastorale; Sacramentul Pocăinței și al Reconcilierii în doctrina Bisericilor Ortodoxe; Sacramentul Pocăinței și al Reconcilierii în doctrina reformatorilor protestanți. Sacramentul Maslului. Conceptul de „boală” în revelația biblică; Sacramentul Maslului în revelația biblică; Doctrina actuală a Bisericii Catolice despre sacramentul Maslului; Sacramentul Maslului în Bisericile Ortodoxe; Sacramentul Maslului în doctrina reformatorilor protestanți.

Bibliografie: J. Ramos – Regidor, *Il sacramento della Penitenza*, Torino 1970; C. Vogel, *Il peccatore e la Penitenza nella Chiesa antica; il peccatore e la penitenza nel medioevo*, Torino 1967, 2 vol.; 2. *Ungerea bolnavilor – Doctrina Bisericii; dezvoltare istorică (Scriptura, creștinismul primitiv, Scolastica); probleme teologice și pastorale.*

TP 122C SACRAMENTE (C)

E. BEJAN

Sacramentul Preoției și sacramentul Căsătoriei. I) Sacramentul Preoției: Preoția în revelația biblică; Doctrina catolică despre sacramentul Preoției; Sacramentul Preoției în Bisericile Ortodoxe; Sacramentul Preoției în doctrina reformatorilor protestanți. II) Sacramentul Căsătoriei: Căsătoria în revelația biblică; Doctrina Bisericii Catolice despre sacramentul Căsătoriei; Sacramentul Căsătoriei în Bisericile Ortodoxe; Sacramentul Căsătoriei în doctrina reformatorilor protestanți.

Bibliografie: Florio M. – Nkindji S. – Cavalli G. – Gerardi R., *Sacramentaria speciale II. Penitenza, unzione degli infermi, ordine, matrimonio*, EDB, Bologna 2003; Grillo A. – Perroni M. – Tragan P.R. (edd.), *Corso di teologia sacramentaria. II. I sacramenti della salvezza*, Qu-

eriniana, Brescia 2000; Tagliaferri Roberto, *Il matrimonio cristiano. Un sacramento diverso*, Cittadella, Assisi 2008.

TP 123A ANTROPOLOGIA CREȘTINĂ (A)

M. GAL

1. Problematika naturii, obiectului și a perspectivei antropologiei teologice creștine; omul contemporan și perspectiva creștină a omului; 2. Omul ca și creatură: creația omului și a lumii în Isus Cristos; doctrina creației în Vechiul Testament; creația omului și a lumii în tradiția creștină și în documentele Magisterului, mai ales în Conciliile Lateran IV, Vatican I și Vatican II; 3. Omul, creatura lui Dumnezeu și imaginea sa, este subiect incarnat, persoană, ființă istorică, socială și este chemat să „cultive” și să stăpânească lumea: considerații teologice; 4. Îngerii și diavolii ca și creaturi ale lui Dumnezeu. Mărturii biblice, conținutul afirmației Conc. Lateran IV (DS 800); problemele hermeneutice referitoare la această problemă în contextul actual; poziția Magisterului actual; 5. Actualizarea doctrinei creației; Dumnezeu creează prin mijlocul Cuvântului, creează întrucât este Întreit, pentru a comunica gloria sa; creează din nimic și cu timpul; Dumnezeu creator și istoria umană ca și operă a libertății omului; problematica ominizației și a originii unui nou individ uman și răspunsul teologiei creației; 6. Păcatul, realitate în creația lui Dumnezeu; lumină proiectată din evenimentul Isus Cristos și din experiența religioasă a Israelului asupra omului și a lumii supuse alienării și răului; omul supus păcatului: doctrina tradiției creștine și a Magisterului; 7. Răspunsul credinței creștine la problema originii răului și experienței înstrăinării, depărtării care gravează viața omului: Vechiul Testament (mai ales Gen 3); Noul Testament (mai ales Rom 5,12-21), tradiția Bisericii, în special Conc. din Trident. Păcatul strămoșesc în reflecția

teologică contemporană și în documentele recente ale Magisterului bisericesc.

TP 124B ANTROPOLOGIA CREȘTINĂ (B)

M. GAL

1. Iertarea Tatălui față de păcătos prin intermediul lui Isus Cristos ca inițiativă gratuită și renovatoare a lui Dumnezeu; 2. Răspunsul păcătosului la chemarea divină prin mijlocirea lui Cristos în Duhul Sfânt cu credința care acționează în speranță prin intermediul dragostei; 3. Legătura dintre om și Dumnezeu bazată pe răspunsul viu al credinței: comunicarea cu Tatăl, prietenia cu Dumnezeu, locuința Persoanelor divine, restaurarea imaginii lui Dumnezeu; 4. Dinamica vieții în Cristos: creșterea vieții credinței; experiența fragilității și a păcatului; semnificația teologică a meritului; 5. Dimensiunea istorică, socială și cosmică a vieții în Cristos: accente asupra harului ca eliberare și ca libertate dăruită pentru realizarea unei vieți conforme Duhului Sfânt în structurile sociale și politice; 6. Îndeplinirea escatologică a vieții în Cristos: viața de credință ca o cale spre Cristos escatologic; îndeplinirea unei astfel de căi ca participare la mântuirea deplină în Cristos; sfârșitul lumii, învierea din morți, judecata, vederea lui Dumnezeu, pierderea lui Dumnezeu, moartea, purificarea (Purgatorul), cerurile noi, pământul nou. Problema interpretării afirmațiilor escatologice și însemnătatea lor pastorală; 7. Dimensiunea „cristică”, „divină” (supranaturală) a operei de mântuire a lui Dumnezeu cu privire la om și la lume.

Bibliografie: *Mysterium salutis*, vol. IV, IX și XI; M. FLICK – Z. ASLZEGHY, *Fondamenti di un'antropologia teologica*, Florența 1984; G. GOZZELLINO, *Vocazione e destino dell'uomo in Cristo*, L. D. C., Leumann, Torino 1985; L. LADARIA, *Antropologia teologica*, Piemme, Casale Monferrato, 1986; R. de la Peña, *L'altra dimensione. Escato-*

logia cristiana, Roma 1981; J. Nocke, *Escatologia*, Brescia 1984; J. B. Libănio – M. Cl. Bingemer, *Escatologia cristiana*, Assisi 1988; Gozzelino, *Lineamenti di escatologia*, LDC, Torino 1992.

TP 125A LITURGICA (A)

D. IACOBUȚ

1. Cultul creștin: principalele expresii ale cultului ebraic și ale celui creștin; natura cultului creștin; legătura dintre liturgia creștină și pietatea populară; *Directorium despre pietatea populară și liturgie. Principii și norme*; 2. Istoria liturgiei: primele trei secole; familiile liturgice; liturgia latină; *Sacrosanctum Concilium*; 3. Cărțile liturgice: formarea cărților liturgice; *Missale Romanum*, *Lectionarium Romanum* și *Graduale Romanum*; *Liturgia horarum iuxta ritum romanum*; *Rituale Romanum* și *Pontificale Romanum*; 4. Limba liturgică: *Varietates legitimaes și Liturgiam authenticam*; 5. Limbajul semnelor liturgice: semnul liturgic; simbolismul și eficacitatea semnelor liturgice; 6. Spiritualitatea liturgică: scurt istoric; principiile spiritualității liturgice; viața spirituală liturgică și Duhul Sfânt; 7. Anul liturgic: legăturile dintre liturgie, timp și istorie; sărbătorile ebraice; anul liturgic creștin; *Calendarium Romanum*; 8. Liturgia orelor: terminologie; scurt istoric; *Norme generale privind Liturgia orelor*.

Bibliografie: Adam Adolf, *Corso di liturgia*, Queriniana, Brescia 2000; Botte Bernard, *Il movimento liturgico. Testimonianze e ricordi*, Effatà, Torino 2010; Bradshaw Paul, *Alle origini del culto cristiano*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 2007; Bugnini A., *La riforma liturgica (1948 – 1975)*, CLV – Edizioni Liturgiche, Roma 1997; Cattaneo Enrico, *Il culto cristiano in Occidente. Note storiche*, CLV – Edizioni liturgiche, Roma

1988; *Celebrare il mistero di Cristo. I. La celebrazione: introduzione alla liturgia cristiana*, CLV – Edizioni liturgiche, Roma 1993; Martimort A.G., *La Chiesa in preghiera. Introduzione alla Liturgia. I. Principi della Liturgia*, Queriniana, Brescia 2009; Martimort A.G., *La Chiesa in preghiera. Introduzione alla Liturgia. IV. La Liturgia e il tempo*, Queriniana, Brescia 2002; Lameri Angelo, *La Liturgia delle Ore*, EMP, Padova 2009; Neunheuser B., *Storia della liturgia attraverso le epoche culturali*, CLV – Edizioni Liturgiche, Roma 2009; Rosso Stefano, *Il segno del tempo nella liturgia. Anno liturgico e Liturgia delle Ore*, LDC, Leumann, Torino 2002; Sanson Virginio, *Per Gesù Cristo nostro Signore. Corso di liturgia fondamentale*, Dehoniane, Bologna 2003; Sartore D. – Triacca A.M. – Cibien C. (edd.), *Liturgia*, SanPaolo Edizioni, Milano 2001; Taft Robert, *La Liturgia delle Ore in Oriente e Occidente. Le origini dell'ufficio e il suo significato per oggi*, Ed. Lipa, Roma 2001; Talley J. Thomas, *Le origini dell'anno liturgico*, Queriniana, Brescia 1991.

TP 125B LITURGICA (B)

D. IACOBUȚ

1. Noțiuni introductive: liturgie, sacramente, sacramentalii; 2. Euharistia: denumirile Euharistiei; scurt istoric al formării Liturghiei latine romane; *Institutio generalis Missalis romani*; Sfânta Liturghie; 3. Sacramentele inițiericreștine: inițierea creștină în Noul Testament; scurt istoric; inițierea creștină după Conciliul Vatican II; *Ordinationes cristianae adultorum*, *Ordo baptismi parvulorum* și *Ordo confirmationis*; Sacramentul Botezului și Sacramentul Mirului la alte confesiuni creștine; 4. Sacramentul Pocăinței: fundamentul biblic; scurt istoric; Conciliul Vatican al II-lea și noul *Ordo Paenitentiae*; penitența în Bisericile orientale și la protestanți; 5. Sacramentul Ungerii bolnavilor: fundamentul biblic; scurt istoric; Va-

tican II și noul *Ordo Unctionis infirmorum*; Ungerea bolnavilor în alte confesiuni creștine; 6. Sacramentul Preoției: fundamente biblice; scurt istoric; ritualul hirotonirii după reforma Conciliului Vatican II; gradele pregătitoare ale sacramentului Preoției; 7. Sacramentul Căsătoriei: fundamente biblice; scurt istoric; ritualul Căsătoriei după reforma Conciliului Vatican II; 8. Sacramentaliile: profesiunea religioasă; ritualul înmormântării; ritualul binecuvântărilor; alte sacramentalii.

Bibliografie: Arduin Caterina, *Competenze per celebrare*, EMP, Padova 2003; Brouard Maurice (edd.), *Eucharistia. Enciclopedia dell'Eucaristia*, EDB, Bologna 2004; *Celebrare il mistero di Cristo. II. La celebrazione dei sacramenti*, CLV – Edizioni liturgiche, Roma 1996; Dufour X. Leon, *Condividere il pane eucaristico secondo il Nuovo Testamento*, LDC, Leumann, Torino 2002; Gélinau J. (edd.), *Assemblea santa. Manuale di liturgia pastorale*, EDB, Bologna 1991; *Iniziazione cristiana degli adulti oggi*, CLV – Edizioni liturgiche, Roma 1998; *I Praenotanda dei libri liturgici*, Ancora, Milano 2009; Jungmann J.A., *Missarum sollemnia*, Ancora, Milano 2004; Martimort A.G., *La Chiesa in preghiera. Introduzione alla Liturgia. II. Eucaristia*, Queriniana, Brescia 2008; Martimort A.G., *La Chiesa in preghiera. Introduzione alla Liturgia. III. I sacramenti*, Queriniana, Brescia 2002; Raffa Vincenzo, *Liturgia eucaristica. Mistagogia della Messa: dalla storia e dalla teologia alla pastorale pratica*, CLV – Edizioni liturgiche, Roma 2002; Sartore D. – Triacca A.M. – Cibien C. (edd.), *Liturgia*, San Paolo Edizioni, Milano 2001; Trimeloni Ludovico, *Compendio di liturgia pratica*, Marietti, Genova – Milano 2010.

TP 127 MORALĂ FUNDAMENTALĂ**B. DUMA**

1. Metodologia cercetării în teologia morală și dezvoltarea istorică a reflecției teologice-morale în Biserică până în zilele noastre; indicații ale problemelor, în mare parte dezbătute, cu o atenție specială cu privire asupra metodei: modalitatea utilizării Bibliei, a documentelor Magisterului și a altor izvoare ale teologiei morale;

2. Temele fundamentale ale teologiei morale biblice: morala alianței; morala profetică și sapiențială; anunțul creștin al exigențelor Împărăției; actualizarea Împărăției cu unele exemple de descreștinare a moralei în comunitatea primitivă; problema valorii normelor de comportament în Biblie: învățătura biblică asupra omului și a deciziei sale fundamentale față de chemarea lui Dumnezeu;

3. Structura creștină a «omului nou»: viața creștină ca răspuns la credință-speranță-dragoste; teonomia și autonomia vieții morale a credinciosului; dimensiunea sacramentală a moralei creștine.

Bibliografie: B. Haering, *Liberi e fedeli in Cristo*, I, Paoline, Roma 1980; T. Goffi – G. Piana, *Vita nuova in Cristo*, Queriniana, Brescia 1983; A. Guenthor, *Chiamata e risposta*, I, Paoline, Roma 1979; H. Peschke, *Etica cristiana; teologia morale alla luce del Vaticano II*, Brescia 1988.

TP 128A MORALĂ SPECIALĂ (A)**B. DUMA**

Cursul prezent tinde să expună anumite probleme morale care sunt legate de viața sacramentală și religioasă a creștinului. Cursul este structurat astfel: 1. Virtutea religiei în contextul cultural actual; 2. Problemele specifice ale moralei sacramentale (sunt luate în considerație sacramentele fiecare în parte); 3. Problemele specifice ale mo-

raleireligioase (preceptul duminical, rugăciunea, promisiunea și jurământul, voturile private și religioase, vocația și vocațiunile, ecumenism, căsătoriile mixte, problema divorțurilor recăsătoriți).

Texte: Goffi – Piana, *Corso di morale*, vol. 5 Liturgia, Queriniana, Brescia 1986; F. Compagnoni, *Nuovo Dizionario di Teologia Morale*, Paoline, Borgo S. Dalmazzo 1990; F. Targonski, *Morale religiosa: storia e rinnovamento*, Roma 1992.

TP 129B MORALĂ SPECIALĂ (B)

B. DUMA

1. „Noua lege” ca lege propriu creștină; raportul său cu legea naturală și circumstanțele concrete ale situației; 2. Presupunerile răspunsului omului dat lui Dumnezeu și, astfel, discernerea ca operă a conștiinței care privește revenirea la norma morală obiectivă și care decide liber actul moral particular (tema libertății și a opțiunii fundamentale); 3. Modalitatea răspunsului: acea modalitate pozitivă a vieții creștine virtuoză și modalitatea negativă a păcatului actual în dubla formă de păcat de moarte și păcat venial; 4. Raportul dintre anunțul moral creștin și pluralitatea culturilor în care acest anunț este chemat să se materializeze.

Texte: Goffi – Piana, *Corso di morale*, vol. 5 Liturgia, Queriniana, Brescia 1986; F. Compagnoni, *Nuovo Dizionario di Teologia Morale*, Paoline, Borgo S. Dalmazzo 1990.

TP 130C MORALĂ SPECIALĂ (C)

L. FARCAȘ

1. Doctrina socială a Bisericii: principalele enciclice sociale; dezvoltarea doctrinei sociale a Bisericii; 2. Etica socială în reflecția teologico-morală: date biblice și pa-

tristice; dimensiunea eclezială; dreptatea și dragostea; dreptatea socială; drepturile umane și drepturile omului; 3. Principiile eticii sociale creștine: persoana și natura sa socială; solidaritatea; subsidiaritatea; binele comun; 4. Unele probleme specifice: viața politică în lumina moralei sociale creștine; morala economiei; dimensiunea eticii muncii; pacea; ecologia; raportul Stat-Biserică.

Texte: Consiliul Pontifical pentru „Dreptate și Pace”, *Compendiu de doctrina socială a Bisericii*, Sapiientia, Iași 2007; Bartolomeo Sorge, *Introducere în Doctrina socială a Bisericii*, Sapiientia, Iași 2010; *Agenda socialis* (varianta digitală, în mai multe limbi de circulație).

TP 131A ISTORIA BISERICII (A)

S. DIACU

A. Introducere metodologică: 1. Scopul, metoda și izvoarele istoriei ecleziastice și ale arheologiei creștine. 2. Istoria istoriografiei ecleziastice și a cercetărilor arheologiei creștine;

B. Biserica în Imperiul romano-păgân (de la fondare până la Constantin): 1. Civilizația mediteraneană antică, fundarea Bisericii și prima comunitate ebraico-creștină. 2. Trecerea la păgânism, răspândirea creștinismului și a persecuțiilor. 3. Structura și dezvoltarea comuniunii ecleziale. 4. Viața cotidiană a creștinilor din primele secole dovedite prin mărturiile arheologice: cimitire, locuri de cult, epigrafiă, iconografia. 5. Mormintele Sfântului Petru, Sfântului Paul, ale principalilor martiri și ale primilor papi;

C. Biserica în imperiul romano-creștin; între barbari; în contextul invaziei islamice (de la pacea constantiniană până la sfârșitul sec. VII): 1. Formarea marilor zone socio-culturale creștine: latină, greco-bizantină, siriano-persană, egipteană, armeană. 2. Invaziile barbare și trecerea creștinismului la noile popoare. 3. Invazia isla-

mică și situația lumii creștine în trecerea de la antichitate la Evul Mediu. 4. Structura și dezvoltarea comuniunii ecleziale în jurul bisericii romane. 5. Viața cotidiană a creștinilor din secolele IV-VII prin intermediul mărturiilor arheologice: cultul martirilor, arhitectura bazilicală, documente epigrafice, mozaice, dezvoltarea artelor minore. 6. Privire de ansamblu asupra crezului Bisericii antice în arta paleocreștină.

Texte: AA. VV., *Dizionario di scienze storiche*, din grija lui A. Burghière și F. Pierini, Ed. Paoline, Cinisello Balsamo, 1992; AA. VV., *Nuova storia della Chiesa*, vol. I, Marietti, Torino 1970; AA. VV., *Storia ecumenica della Chiesa*, vol. I, Queriniana, Brescia 1980; P. Testini, *Archeologia cristiana*, Edipuglia, Bari 1980; Grabar, *L'arte paleocristiana*, Rizzoli, Milano 1980; F. W. Deichmann, *Einführung in die Christliche Archäologie*, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 1983; sunt admise alte texte alese de student, cu acordul profesorului.

TP 132B ISTORIA BISERICII (B)

S. DIACU

1. Perioada I – de la sfârșitul secolului VII la Grigore al VII-lea (681-1073): Conceptul de Ev Mediu, extensie, diviziune, caractere, izvoare și bibliografie; apostolatul Sfântului Bonifaciu și convertirea Europei centrale; dominația temporală a Sfântului Scaun; restaurarea Imperiului occidental: Carol cel Mare; apostolatul sfinților Ciril și Metodiu și convertirea Europei occidentale; disensiunea dintre Biserica orientală și cea occidentală; 2. Perioada II – De la Grigore al VII-lea la Bonifaciu al VIII-lea (1073-1303): Grigore al VII-lea și controversa cu privire la investitură; concordatul de la Worms; Alexandru al III-lea și libertățile italiice; Inocențiu al III-lea și Conciliul Lateran IV; Conciliul al II-lea din Lion și

unirea cu Biserica greacă; cruciadele și luptele cu islamismul; ereziile și Inchiziția; Bonifaciu al VIII-lea; 3. Perioada III – de la Bonifaciu al VIII-lea la Reformă (1303-1517): Reședința de la Avignon a papilor și Conciliul din Viena; marea schismă a occidentului și conciliul de la Costanța; Conciliul Basilea-Ferrara-Firenze și unirea Bisericilor; Biserica și Umanismul; papii din timpul Renașterii scrierilor umaniste și ale artelor.

Texte:K. Bihlmeyer – H. Tüchle, *Storia della Chiesa*, vol. II: Il Medioevo, Morcelliniana, Brescia 1983; J. Lortz, *Storia della Chiesa nello sviluppo delle sue idee*, vol. I: Antichità e Medioevo, Paoline, Alba 1980; R. Kottje – B. Möller, *Storia ecumenica della Chiesa*, vol. II, Medioevo e Riforma, Queriniana, Brescia 1981.

TP 133C ISTORIA BISERICII (C)

S. DIACU

1. Criza protestantă în general. Ambivalența fenomenului istoric (paleoprotestantismul și neoprotestantismul; protagoniști: datele cronologice, locurile operative, mișcări-apărute, diferențele lor; 2. Luter. Calea interioară a reformatorului: problema de fond; contacte cu nominalismul; augustinianismul; mistica germanică; Biblia; rezultatele unor asemenea precedente istorico-culturale în reînvierea figurii și operei lui Luter; 3. Reflecții sociale și politice ale crizei luterane; pacea din Augusta și din Westfalia; sensul formulei Cuius regio, eius religio; 4. Calvin și protestantismul reformat: biografia protagonistului în etapele esențiale; confruntare (egalități și diferențe) cu viziunea lumii luterane; marile curente ale protestantismului reformat; 5. Anglicanismul: situația particulară a Angliei în contextul continentului european și a noutăților religioase, problema lui Henric VIII și poziția catolicilor (T. Moro, Fischer, etc.); de la schismă la erezie și la renașterea catolică în Anglia; 6. De la cri-

za protestantă la reforma catolică: a. Reforma catolică, Contrareforma, Restaurația ca și concepte istoriografice. b. Fenomenele istorice precedente crizei protestante: observatorii, predicatorii, clericii regulari. c. Mișcarea lor (de jos în sus) pornită de la conciliile din Basilea, Costanța, Lateran V; spiritul care le animă și le conduce; 7. Inițiativa reformei catolice de sus: a. Inițiativele precedente conciliului Tridentin ale lui Leon X, Adrian VI și Paul III. b. Convocările Conciliului din Trident: locurile și motivele diverselor reședințe. c. Izvoare și bibliografie asupra Conciliului din Trident; 8. Conciliul Ecumenic Tridentin: a. Forma și procedura confruntată cu conciliile din Evul Mediu. b. Schema generală a principalelor sesiuni conciliare în trei perioade: date, papi, durată. c. Aplicații ale deciziilor tridentine datorită papilor, nunțiilor apostolici, ordinilor religioase; 9. Evaluarea Conciliului Tridentin sub aspectul profilului ecumenic: a. Cele trei obiective care au ocupat efectiv timpul conciliului și rezultatele lor. b. Elementele pozitive și negative sub aspect ecumenic ale cercetării pentru restaurarea unității și pentru clarificarea doctrinală. c. Opera grandioasă a restaurării morale prin care Biserica devine îngrijitoare sufletelor: principii și directive; cele două crize din 1563 (obligația la rezidență; originea puterii episcopilor); metodele de rezolvare: punctele forte și problemele deschise. d. De la Conciliul din Trident la tridentinism (interpretarea contrareformistă a interpretării Bibliei; valoarea traducerii Vulgatei; raporturile dintre Scriptură și Tradiție); 10. Noul curs misionar izvorât din R.C.: a. Explorările și descoperirile geografice din secolele XV-XVI. b. Tendința concordatară a misiunii dintre Sfântul Scaun și Portugalia și Spania: patronatul. c. Tendința eclezială și reprezentanții ei: Xaveriu, Valignano, Ricci, Nobili, Las Casas.

Texte: B. Bihlmeyer – H. Tüchle, *Storia della Chiesa, III*, Morcelliana, Brescia 1983; Jedin, *Storia della Chiesa*,

VII, Jaca Book, Milano 1978; G. Martina, *Storia della Chiesa*, Roma 1980; I. Lenzenweger, P. Stockmeier, K. Amon, R. Zinnhobler, *Storia della Chiesa*, Ediția Paoline 1989; Texte în culegerea *Spiritualitatea creștină*, Ediția Studium, Roma.

TP 134D ISTORIA BISERICII (D)

S. DIACU

1. Introducere cronologică asupra momentelor mai importante ale evenimentelor bisericesti de la pontificatul lui Pius VI la acela a lui Ioan Paul II; 2. Confruntarea dintre Absolutism și Biserică: diferitele forme istorice ale Absolutismului cu privire la ideologiile și evenimentele din sec. XVIII-XIX; ambiguitatea politicii „tronului” respectiv a „altarului” și instrumentele sale juridice; competiția jurisdicțională: Veneția, Franța, Germania, Imperiul austriac; 3. Curente religioase din anii 1600-1700; Qvierismul; Jansenismul: protagoniști și principii; Galicanismul; 4. Revoluția franceză: fapte și interpretări istoriografice; Napoleon și Pius VI; restaurarea politică și ecleziastică; renașterea misionară: fermentii de bază și opera lui Grigore XVI; 5. Confruntarea dintre liberalism și Biserică: geneza fenomenului liberal și explicațiile sale istorice; „intransigenții” și „catolicii liberali”; Grigore XVI și cazul de Lamennais; Pius IX: „Imaculata”, Indexul; Conciliul Vatican I; sfârșitul Statului pontifical; Kulturkampf; Sf. Pius X: modernism și integralism; 6. Problema socială: semnificația fenomenului istoric în secolul XIX; cauze; diferite soluții în lumea anglo-saxonă și în continentul european; Leon XIII și următoarele enciclici ale papilor, coerente cu inițiativele mișcării catolice europene, și cu modul „prezenței” Bisericii „în” lume; 7. „Opus iustitiae pax”: Benedict XV și primul conflict mondial; „pax aliqua” și motivele totalitarismelor care apar în urma Primului Război Mondial; figura și opera lui Pius XI și Pi-

us XII; arta religioasă, pietatea populară, asociațiile catolice; reînvierea „popoarelor de culoare”; 8. Conciliul Vatican II. Reflexia istorică a Bisericii înainte și după Conciliul Vatican II: Ioan al XXIII-lea și „Pacem in terris”, Paul VI și continuarea Conciliului, Ioan Paul I și Ioan Paul II. Redescoperirea conștiinței misionare a Bisericii; asociaționismul și mișcările religioase contemporane; elemente critice pentru a evalua actualul mers al Bisericii.

Texte: In afară de autorii și documentațiile citate pentru perioada istorică precedentă; K. Bihlmeyer – H. Tuchsle, *Storia della Chiesa*, III-IV, Brescia 1983; Jedin (red.), *Storia della Chiesa*, VII-XII, Jaca Book, Milano 1978; Diferiți autori, *Problemi della storia della Chiesa dalla Restaurazione all'unità d'Italia*, Dehoniane, Bologna 1982; S. Tramontin, *Un secolo di storia della Chiesa: da Leone XIII al Concilio Vaticano II*, Studium, Roma 1980.

TP 135A DREPT CANONIC (A)

M. PAL

1. Metodica studierii dreptului canonic; 2 Noțiuni preliminare: definiție, drept obiectiv, drept subiectiv, ordinament juridic, drept natural, drept pozitiv, drept divin, drept canonic; 3. Dreptul, persoana și societatea: pentru ce omul recurge la drept?, obligativitatea normelor juridice, dreptul și morala, dreptatea; 4. Dreptul și Biserica: Natura și locul dreptului în Biserică, experiența juridică în Sfintele Scripturi, în Comunitățile primare și în Biserica creștină din primele trei veacuri, fondarea dreptului canonic, teologia și caracteristicile dreptului canonic, stilul dreptului canonic; 5. Sursele dreptului canonic; 6. Normele generale: observații preliminare; 7. Izvoarele dreptului canonic, CIC, cann. 7-95-CCEO, cann. 1488-1539: Secțiunea I^o: Legile bisericești; Secțiunea II°: Cutuma sau obiceiul; Secțiunea III°: Decrete generale și Instruc-

țiuni; Secțiunea IV°: Acte administrative singulare: a) Norme comune, b) Decrete și precepte singulare, c) Rescripte, privilegiu și dispense; Secțiunea V: Statute și Regulamente; 8. Persoane fizice și juridice; 9. Acte juridice; 10. Puterea de conducere; 11. Oficiile bisericești; 12. Prescrierea și calcularea timpului în dreptul canonic.

Bibliografie: *Codul de Drept Canonic*, cann. 1-203, (trad. în limba română de I. Tamaș), Ed. Sapienția, Iași 2004; J. Garcia Martin, *Le norme generali del Codex Juris Canonici*, 4° ed., Ed. Ediurcla, Roma 2002; Id, *Atti amministrativi singolari: norme comuni*, Ed. Ediurcla, Roma 2003; A. Montan, *Il diritto nella vita e nella missione della Chiesa*, vol. I, Ed. Dehoniane, Bologna 2001; F. Bolognini, *Liniamenti di diritto canonico*, 7° ed. ristampa aggiornata, Ed. Giappichelli, Torino 2000.

TP 136B DREPT CANONIC (B)

M. PAL

1. Universalitatea poporului lui Dumnezeu; 2. Obligațiile și drepturile tuturor credincioșilor; 3. Drepturile și obligațiile credincioșilor laici; 4. Formarea clericilor în seminarii; 5. Constituția ierarhică a Bisericii: Secțiunea I^o Pontiful Roman; Secțiunea II° Colegiul Episcopilor; Secțiunea III° Cardinalii Bisericii Catolice; Secțiunea IV° Curia Romană; 6. Bisericile particulare: Secțiunea I^o Despre episcopi; Secțiunea II° Episcopul diecezan; Secțiunea III° Provinciile bisericești; Secțiunea IV° Despre Conferințele Episcopale; Secțiunea V^o Curia diecezană; Secțiunea VI° Despre parohi și vicarii parohiali; 7. Institute de Viață consacrată: Norme comune; 8. Norme speciale: casa religioasă, administrarea bunurilor temporale, admiterea, noviciatul, profesiunea sfaturilor evanghelice. 9. Activitatea apostolică și relațiile cu episcopul. 10. Separarea, ieșirea și expulzarea din Institut; 11. Norme cu privire la Institutele seculare.

Bibliografie: *Codul de Drept Canonic*, can. 204-730, (trad. în limba română de I. Tamaș), Ed. Sapientia, Iași 2004; J. F. Castaño, *Institute de viață consacrată*, (traducere în limba română de M. Pal), ed. a II-a, Ed. Serafica, Roman 2008; D. J. Andres, *Il Diritto dei Religiosi: Commento al Codice*, Roma 1994; V. de Paolis, *La vita consacrata nella Chiesa*, Bologna 1992; D. J. *El Derecho de los Religiosos: Comentario al Codice*, Madrid 1984; E. Gambari, *I religiosi nel Codice. Commentario ai singoli canoni*, Ed. Ancora, Milano 1986; J. Beyer, *Il diritto della vita consacrata*, Ed. Ancora, Milano 1989.

TP 137C DREPT CANONIC (C)

M. PAL

1. Funcția de a învăța a Bisericii: depozitul credinței și dreptul de a vesti Evanghelia; 2. Erezia, apostazia și schisma; 3. Educația în școli: Școala Catolică, universități catolice și facultății ecleziastice; 4. Norme generale cu privire la sacramente: *communicatio in sacris*; 5. Norme speciale cu privire la celebrarea sacramentelor: a. Botezul; b. Mirul; c. Euharistia; d. Penitența; e. Preoția; f. Ungerea bolnavilor; 6. Sacramentaliile și disciplina indulgențelor; 7. Administrarea bunurilor materiale ale Bisericii; 8. Sancțiunile în Biserică: a. drept penal canonic; b. clasificarea pedepselor; c. aplicarea pedepselor; d. încetarea pedepselor.

Bibliografie: *Codul de Drept Canonic*, can. 747-839; 840-1054, (trad. în limba română de I. Tamaș), Ed. Sapientia, Iași 2004; I. Perez de Heredia, *La function de enseñar en la Iglesia: canones preliminares, (fuentes y bibliografia)*; AA. VV., *Il Diritto nel Mistero della Chiesa: La funzione di santificare della Chiesa, i beni temporali della Chiesa*, (Libri IV, V e VI, del Codice), Roma 1992, Ed. Pontificia Università Lateranense; A. Urru, *La funzione di in-*

segnare, în AA. VV., *Il Diritto nel Mistero della Chiesa*, vol. II, [Quaderni Apollinaris, 9] Roma 1990; M. Morgante, *I sacramenti nel Codice di diritto Canonico*, Roma 1984.

TP 140 CATEHETICA

I. MISARIU

Catehetica este disciplina care se ocupă de cateheză în contextul practicii pastorale ecleziale. Se află în cadrul teologiei pastorale datorită obiectului său care aparține de acțiunea pastorală a Bisericii. Catehetica este disciplină teologică și în același timp pedagogică. Teologică datorită naturii însăși a actului catehetic și se califică ca și slujire a Cuvântului eclezial pentru educarea credinței. Pedagogică, deoarece își găsește sistematizarea în cadrul științelor educației. Cursul este împărțit în opt capitole: 1) Problematika catehetică de astăzi; situația generală de criză și perspective, situația în România 2) Cateheza într-un reînnoit proiect pastoral de evanghelizare 3) Identitatea catehezei în procesul de evanghelizare 4) Cateheza, slujirea Cuvântului, vestire a lui Cristos 5) Cateheza, inițiere la credință și educare a credinței 6) Cateheza, acțiune eclezială și educare la sensul bisericii 7) Metodologia catehetică 8) Catehetul, identitate și formare: a fi, a ști, a se pricepe. Obiective: Procurarea în mod sistematic a instrumentelor de cunoaștere pentru promovarea științifică a Pastoralii catehetice și oferirea criteriilor interpretative. Metoda: Metoda de învățământ prin folosirea de grupuri dinamice, trecând de la expunerea problemei la dialogul cu grupul. a) Cateheza în contextul practicii ecleziale: opțiuni fundamentale. Cateheza: meditație, educație și experiență eclezială.

Bibliografie: E. Alberich, *La catechesi oggi. Manuale di catechetica fondamentale*, ElleDiCi, Leumann (TO)

2001; *La catechesi della Chiesa. Saggio di catechetica fondamentale*, ElleDiCi, Leumann (TO) 1995; J. Gevaert (Ed.), *Dizionario di catechetica*, ElleDiCi, Leumann (TO) 1986; C. Bucciarelli, *Realtà giovanile e catehesi* (2 vol.), ElleDiCi, Leumann (TO); J. Gevaert, *La dimensione esperienziale della Chiesa*, ElleDiCi, Leumann (TO) 1987; R. Tonelli, *Itinerario per l'educazione dei giovani alla fede*, ElleDiCi, 1991; Dispensele profesorului integrate la textul-bază.

TP 142A PATROLOGIA ȘI PATRISTICA (A) **D. GHE. PĂTRAȘCU**

Introducere generală în studiul disciplinei patrologie și patristică. Introducere în studiul părinților apostolici și apologeți. Studiul fiecărui părinte al Bisericii din perioadasecolelor II-IV. Studiul aspectelor teologice, liturgice, morale, etc, prezente în fiecare operă.

Texte: D. Ghe. Pătrașcu, *Patrologie și patristică*, vol. I, Editura Serafica, Roman, 2006; J. N. D. Kelly, *Il pensiero cristiano delle origini*, Editura Dehoniane, Bologna, 1999; B. Studer, *Storia della teologia*, vol. I, Editura Piemme, casale Monferrato, 1993; J. Quasten, *Patrologia*, vol. I-II, Editura Marietti, Casale Monferrato, 1992; A. Hamman, *La vie quotidienne des premiers chretiens*, Editura Hachette, Paris, 1971.

TP 142B PATROLOGIA ȘI PATRISTICA (B) **D. GHE. PĂTRAȘCU**

Introducere generală în studiul patrologiei și patristicii din secolele IV-V. Studiul fiecărui părinte al Bisericii din perioada secolelor IV-V. Studiul aspectelor teologice, liturgice, morale, etc, prezente în fiecare operă.

Texte: L. Bouyer, *La spiritualità dei Padri*, vol. 3/B, Editura Dehoniane, Bologna 1999; J. N. D. Kelly, *Il pensiero cristiano delle origini*, Editura Dehoniane, Bologna 1999; B. Studer, *Storia della teologia*, vol. I, Editura Piemme, casale Monferrato 1993; J. Quasten, *Patrologia*, vol. III, Editura Marietti, Casale Monferrato, 1992; M. Simonetti, *La crisi ariana nel IV secolo*, Editura Augustinianum, Roma 1975; G. di Nola, *Lo Spirito Santo nei padri, secoli I-V*, Editura Città Nuova, Roma 1999.

TP 1070 CĂRȚILE PROFETICE ALE VT

M. AFRENȚOAE

În *Crezul Niceno-Constantinopolitan*, comunitatea creștină, condusă de celebrant, profesează: „Cred în Duhul Sfânt... care a vorbit prin intermediul profeților” (DS 150). Această credință este bazată pe Sfânta Scriptură, atât a VT, unde se găsesc *Cărțile profetice*, obiect de studiu al cursului propus, cât și în NT: „După ce a vorbit în vechime părinților noștri prin Profeți, în multe rânduri și în multe chipuri, Dumnezeu, la sfârșitul acestor zile, ne-a vorbit prin Fiul” (Evr 1,2-2). De aici provine certitudinea că *Dumnezeu a vorbit prin intermediul profeților*. Nu numai în Crez și în Sfânta Scriptură, dar și în unele documente, Biserica a confirmat această credință și anume că profeții au fost vocea lui Dumnezeu, prin care El a transmis omenirii planul său de mântuire (DV 3). În sfârșit, chiar și musulmanii repetă de mai multe ori pe zi credința lor în Dumnezeu, numit Allah, care i s-a manifestat lui Mahomed, profetul său (cf. *Coran*, Sura XXXIII, 7). Pe baza acestei credințe monoteiste, manifestată prin profeți, cursul va propune spre cercetare așa-numitul „corpus profetic” al Bibliei, căutând să-l analizeze atât în contextul extrabiblic, cât și canonic, punând în lumină trăsăturile sale specifice, feno-

menologia sa, relația cu celelalte tradiții biblice. Așadar, mai întâi vom face o prezentare generală asupra fenomenului profetismului, după care vom prezenta fiecare carte biblică în parte, analizând în detaliu și câteva fragmente reprezentative.

Bibliografie: A. Rofé, *Introduzione alla letteratura profetica*, Brescia 1995; B. Marconcini (ed.), *Profeti e Apocalittici*, Torino 1995; J. M. Abrego De Lacy, *Libri profetici*, Brescia 1996. L. Alonso Schökel – J. L. Sicre Diaz, *I profeti*, Roma 1996; G. Ravasi, *I Profeti*, Milano 1998; G. Cappelletto – M. Milani, *In ascolto dei profeti e dei sapienti*, Padova 2001; J. Limburg, *I dodici profeti*, Torino 2005; A. Spreafico, *La voce di Dio. Per capire i profeti*, Bologna 2014.

TP 1080 CĂRȚILE ÎNȚELEPCIUNII

M. AFRENȚOAE

În viziunea autorilor biblici nu există mai multe feluri de înțelepciune, omenească și religioasă, ci doar una singură, cea care provine de la Dumnezeu care o împărtășește omului căruia îi revine misiunea de a o căuta și de a o primi. Cursul de introducere în studiul *Cărților Sapiențiale* va urmări să analizeze mesajul și mijloacele prin care acesta este transmis de către autorii biblici în cărțile sapiențiale. După introducerea generală în care vor fi expuse conceptele de bază ale fenomenului sapiențial (origine, forme de expresie, context vital, teme teologice), ne vom opri asupra celor cinci cărți sapiențiale scoțând în evidență istoria, conținutul și mesajul lor. De asemenea, vom propune câteva exemple de exegeză a câtorva texte semnificative.

Bibliografie: Von Rad, *La sapienza in Israele*, Genova 2000; R. E. Murphy, *L'albero della vita*, Brescia 1993; L. Mazzinghi, *Ho cercato e ho esplorato. Studi sul Qohelet*,

Bologna 2001; V.M. Asensio, *Libri sapienziali e altri scritti*, Brescia 1997; A. Bonora (ed.), *Libri sapienziali e altri scritti*, Torino 1997; J.L. Crenshaw, *Old Testament Wisdom. An Introduction*, Louisville 1998; M. Gilbert, *La sapienza del cielo*, Milano 2005.

TP 1090 PSALMII

M. AFRENȚOAE

Dei Verbum (n.15) ne amintește că Psalmii sunt „un tezaur eucologic” ce trebuie să alimenteze rugăciunea noastră personală și să-i dea viață. Acesta este și scopul acestui curs introductiv: să intrăm cu mintea și sufletul în taina psalmilor pentru a le descoperi neprețuita bogăție. Mai întâi vom face o prezentare generală asupra *Cărții Psalmilor* (titlu, numerotare, text și versiuni, geneză, structură, caracteristici literare, teologie), pentru ca apoi să ne dedicăm interpretării unor Psalmi, care, după părerea noastră, sunt exemplari (sau uneori difičili), pentru a putea dobândi „metodologia interpretării” *Psalmilor*. De asemenea, vom face o prezentare generală a cărții *Cântării Cântărilor*, făcând și ea parte din tradiția poetică biblică.

Bibliografie: L. Alonso Schökel, *I Salmi I-II*, Roma 1992-1993; A. Bonora – M. Priotto (edd.), *Libri sapienziali e altri scritti*, Torino 1997; V. Morla Asensio, *Libri sapienziali e altri scritti*, Brescia 1997; D. Bonhoeffer, *Psalms. The Prayer Book of the Bible*, Minneapolis 1970; G. Ravasi, *I Salmi I-II-III*, Brescia 1981; J.L. Vesco, *Le Psautier du David*. Traduit et commenté, Paris 2008; P.C. Craigie, *Psalms 1-50*, Waco 1983.

TP 1101 EVANGHELIILE SINOPTICE**M. AFRENȚOAE**

După prezentarea unor mărturii despre Isus, de-a lungul istoriei, atenția noastră se va concentra asupra problemei sinoptice, încercând să facem trecerea de la „Evanghelie la Evanghelii”, adică de la mesajul lui Isus la mesajul despre Isus. Botezul va reprezenta exemplul prin excelență de analiză sinoptică. Fiecare dintre cele trei *Evanghelii Sinoptice* va fi prezentată cu trăsăturile sale caracteristice, evidențiind mesajul pe care au voit să îl prezinte Marcu, Matei și Luca, pentru comunitățile lor și pentru cititorul din toate timpurile. Acest obiectiv va fi dus la îndeplinire cu ajutorul unei prezentări generale și prin analiza unor texte din punct de vedere exegetic și hermeneutic. *Evanghelia după Marcu* va fi analizată după conceptul de „cale”; în *Matei* vom vedea „Evanghelia copilăriei”, „Ferici-riile” și „Împlinirea Scripturilor în Isus”; *Evanghelia după Luca* ne va ajuta să înțelegem conceptul de „milostivire”.

Bibliografie: G. Segalla, *Evangelo e Vangeli*, Bologna 1992; Ranon, A., *Da Gesù ai Vangeli. Introduzione al Nuovo Testamento*, Padova 1990; J. Gnilk, *Marco*, Assisi 1998³; R. Schnackenburg, *Vangelo secondo Marco*, Roma 1969, 1973, 2002 volum unic; E. Manicardi, *Il Cammino di Gesù nel Vangelo di Marco*, Roma 2003; J. Ratzinger (Benedetto XVI), *Gesù di Nazaret*, Rizzoli 2007; M. Grilli, *L'impotenza che salva. Il mistero della croce in Mc 8,27–10,52*; Bologna 2009; J. Ratzinger (Benedetto XVI), *Gesù di Nazaret. Dall'ingresso in Gerusalemme fino alla risurrezione*, Città del Vaticano 2011; C. Doglio, *Beati voi! La bella notizia delle Beatitudini*, Assisi 2011; U. Luz, *Matteo*, 1–4, Brescia 2006-2014; I. Faraoanu, *Universul noii alianțe. Ghid pentru lectura Noului Testament*, Iași 2015, 77-159; S. Grasso, *Luca*, Roma 1999; J. Ernst, *Il Vangelo secondo Luca*, 1–2, Verona 2000³.

TP 1110 FAPTELE APOSTOLILOR**M. AFRENȚOAE**

În primele veacuri ale Bisericii, *Evanghelia după Luca* și *Faptele Apostolilor* formau o singură operă, acestea din urmă continuau relatarea evanghelică, arătând cum discipolii au pus în practică mandatul misionar din partea lui Isus. Aceasta se datora și faptului că *Evanghelia după Matei* nu descrie reacția discipolilor la mandatul misionar; *Evanghelia după Marcu* relatează doar că „Domnul acționa împreună cu ei și confirma Cuvântul prin minunile care îl însoțeau” (*Mc* 16,20). Evanghelistul Luca, considerat și autorul *Faptelor Apostolilor*, a încercat să suplonească aceste lipsuri cu relatarea despre modul cum discipolii au dus la îndeplinire mandatul misionar al lui Isus. Întrucât titlul *Faptele Apostolilor* a fost adăugat mai târziu, se pune problema dacă Luca a scris două opere sau numai una.

Acesta este și scopul cursului: să descoperim cine a scris *Faptele Apostolilor* și ce relatează acestea.

Bibliografie: Aguirre Monasterio, R. – Rodríguez Carmona, A., *Vangeli sinottici e Atti degli Apostoli*, Brescia 1995; G. Rossé, *Atti degli Apostoli. Commento esegetico e teologico*, Roma 1998; J. A. Fitzmeyer, *Gli Atti degli Apostoli. Introduzione e commento*, Brescia 2003.

TP 1120 CORPUSUL PAULIN**M. AFRENȚOAE**

Premisa acestui curs despre *Corpusul Paulin* sau despre *Scrisorile Pauline* recheamă atenția noastră asupra titlului însuși: este vorba despre unele *scrisori*, treisprezece la număr, care aparțin cuiva, fără ca, din adjectivul *pauline*, să ne dăm seama dacă acestea sunt ale lui Paul sau nu. Prin urmare, vom încerca să descoperim care este paternitatea acestor scrisori, precum și să înțelegem care

a fost aportul autorului în dezvoltarea literaturii biblice și a creștinismului din primele secole. O atenție particulară o vom acorda studiului paralel asupra *Scrisorilor Pauline* și a *Faptelor Apostolilor*, încercând să creionăm portretul celui pe care îl considerăm autorul *scrisorilor*. Astfel, după o trecere în revistă succintă a opiniilor unor „savanți paulini”, vom etala biografia lui Paul, subliniind cu precădere activitățile sale misionare. Vom prezenta scrisorile sale în sinteză, metoda exegetică folosită de el, precum și analiza exegetică a unor pasaje din aceste scrisori. Concomitent vom face o prezentare a unor tematici principale ale scrierilor pauline: Duhul Sfânt; Planul lui Dumnezeu; Evanghelia; Credința; Îndreptățirea; Biserica; Escatologia.

Bibliografie: A. Sacchi, *Lettere Paoline e altre lettere*, Nr. 6, Logos – Corso di Studi Biblici (col.), Elle Di Ci (ed.), Torino 1995; F. Bea, *Saule Saule ... Un martor al lui Cristos*, București, 1994; J. S. Bosch, *Scritti paolini*, Nr. 7 – Introduzione allo studio della Bibbia (col.), Paideia (ed.), Brescia 2001; J. D. G. Dunn, *La teologia dell'apostolo Paolo*, Nr. 5 – Introduzione allo studio della Bibbia – Supplementi (col.), Paideia (ed.), Brescia 1999; P. Sescu., T. Encuță, M. Percă, *Introducere în Sfânta Scriptură*, Studii Biblice (col.), Sapientia (ed.), Iași 2001; R. Brown – J. Fitzmeyer – R. Murphy, *Introducere și comentariu la Sfânta Scriptură*, Vol. VII – Literatura paulină, D. Grosan (trad.), Galaxia Gutenberg, Târgu Lăpuș 2008.

TP 1130 CORPUSUL IOANIAN

M. AFRENȚOAE

Corpusul Ioanian cuprinde trei părți, distincte dar nu separate: *Evanghelia*, *Scrisorile*, *Apocalipsul*. Ceea ce le

distinge este genul literar diferit, ceea ce le unește este revelația lui Dumnezeu concentrată în Efes, mărturisită de către un personaj, cunoscut cu numele de *Ioan*. Întrucât *Scrisorile* sunt predate și la cursul despre *Scrisori catolice*, noi vom analiza, în special, *Evanghelia* și a *Apocalipsul*.

După o introducere generală a *Evangheliei*, din punct de vedere spiritual și al *Discipolului iubit*, vom face referință la două nivele de lectură: înainte și după evenimentele pascale. Exegeza va fi orientată asupra Prologului și a unor texte specific ioaniene, precum „Semnul din Cana” (2,1-11); „Întâlnirea femeii din Samaria cu «Mântuitorul lumii»” (4,1-42); „Pâinea vieții și mersul lui Isus pe apă” (6,1-21); „Spălarea picioarelor” (13,2-20); „Pățimirea lui Isus după Ioan” (18–19) „Biserica ioaniană post-pascală cu pescuirea, primatul lui Petru, celălalt discipol și mărturia” (21,24-25).

Apocalipsul va fi prezentat ținând cont de simbolism și de genul literar. Exegeza va scoate în evidență rolul „Dialogului liturgic” din *Ap* 1; 19-20); al „Cărții sigilate și a lui Cristos Mielul” din *Ap* 5,1-8.

Bibliografie: V. Mannucci, *Giovanni. Il Vangelo narrante*, Bologna 1993; X. Léon-Dufour, *Lettura dell'Evangelo secondo Giovanni*, I–IV, Milano 1990-1998; J. O. Tuni – X. Alegre, *Scritti giovannei e lettere cattoliche*, Brescia 1997; U. Vanni, *Apocalisse. Ermeneutica, esegesi, teologia*, Bologna 2001; G. Ghiberti, ed., *Opera giovannea*, nr. 7 Logos (col.), Torino 2003; G. Biguzzi, *Apocalisse*, Milano 2005; R.E. Brown – J.A. Fitzmeyer – R.E. Murphy, *Introdúcere și comentariu la Sfânta Scriptură*, I, Târgu Lăpuș 2005; U. Vanni, *L'Uomo dell'Apocalisse*, Roma 2008; I. Faraoanu, *Poporul unic al lui Dumnezeu în Ap 21,12-14*, Iași 2011; F. Masetto, *Vangelo di Giovanni*, Torino 2013.

TP 1150   TEOLOGIA FUNDAMENTALĂ
L. PĂULEȚ

1. Finalitatea, obiectul și metoda Teologiei fundamentale 2. Scurtă privire istorică asupra tratatului de Teologie fundamentală 3. Religia, misterul lui Dumnezeu și Revelația 4. Introducere la noțiunea de Revelație 5. Revelația în Noul Testament 6. Revelația la Sfinții Părinți ai Bisericii 7. Înțelegerea Revelației divine în teologia Evului Mediu 8. Natura și formele Revelației în învățătura magisteriului Bisericii până la Conciliul al II-lea din Vatican 9. Revelația pe care o face Dumnezeu despre sine însuși și misterul iubirii sale salvifice: tradiția și experiența religioasă a poporului lui Israel 10. Întruparea Cuvântului în Cristos și misterul său pascal, împlinire și plinătate a Revelației 11. Duhul Sfânt și trimiterea lui în Biserică în economia revelației trinitare 12. Reflecție antropologico-teologică despre credință 13. Credința după Sfânta Scriptură 14. Credința conform magisteriului Bisericii.

Bibliografie: Referințe principale: Ștefan Lupu, *Revelație, credință și credibilitate : manual de teologie fundamentală*, Iași 2014. Referințe suplimentare: E. Ferentz, *Teologia, știința mântuirii. Curs de teologie fundamentală*, Iași 2001; W. Kern – H. Pottmeyer – M. Seckler, *Corso di Teologia Fondamentale*, I-IV, Queriniana, Brescia 1990; R. Latourelle, *Teologia, scienza della salvezza*, Assisi 1988; Idem, *Theology of Revelation: Including a Commentary on the Constitution „Dei Verbum”*, Alba House, NY-1987; G. Lorizio, ed, *Teologia fondamentale. I. Epistemologia*, Città Nuova, Roma 2004, Idem, ed., *Teologia fondamentale. II: Fondamenti*, Città Nuova, Roma 2005; Idem, ed., *Teologia fondamentale. III: Contesti*, Città Nuova, Roma 2005; Idem, ed., *Teologia fondamentale. IV: Antologia di testi*, Città Nuova, Roma 2004; Ștefan Lupu, *Scriptura, Tradiția și Magi-*

steriul. Introducere în metoda teologică, Iasi 2010; C. Rocchetta – R. Fisichella – G. Pozzo, *La teologia tra Rivelazione e storia*, Bologna 1987; H. Waldenfels, ed., *Teologia fondamentale nel contesto del mondo contemporaneo*, Milano 1988.

TP 1160 CRISTOLOGIA

M. GAL

1. Ținând cont de aspectele metodologice (de jos/de sus) în aplicare lor la credința creștină ca act istoric transcendent care realizează „memoria lui Isus”, cu ținta în viitor, în această parte sunt examinate cristologiile și cristologia Noului Testament (Paul, sinoptici, Sf. Ioan), cu accent deosebit pe patimă, moarte și înviere (aspecte istorice; hermeneutico-epistemologice; filosofico-antropologice; teologico-soteriologice), asupra mesajului lui Isus (împărăția lui Dumnezeu), asupra titlurilor cristologice (Mesia, Fiul Omului, Fiul lui Dumnezeu, Domnul, Cuvântul) și asupra doctrinei din Gal 4,4-5 și In 1,14; 2. In a doua parte studentul este introdus în cristologia patristică. Începând cu preocupările principale ale Bisericii (escatologia și soteriologia), sunt discutate într-o formă mai detaliată pozițiile soteriologice (realizare și comunicare a mântuirii) și cristologice (cristologii adopționiste, identificante, distincționiste, derivaționiste) din secolul II și III. După analiza crizei ariane și a Conc. din Nicea se discută cristologia logosului – anthropos (Sinodul din Antiohia și Conc. Constantinopolitan I). In continuare este examinată contribuția Părinților Capadocieni și a cristologiilor alexandrine, antiohene și occidentale ale conciliilor din Efes și Calcedon. Reflecția cu privire la Conc. Constantinopolitan II și criza monotelismului (649-681) încheie această parte; 3. Partea sistematică studiază pe Cristos „in se” și „pentru noi” sub aspect dogmatic. Este prezentată doctrina unirii hipostatice (motivul întrupării, două naturi, o persoană, două operațiuni, comunicarea

idiomelor, teologia uniunii hipostatice și teologia contemporană). Semnificația mântuirii (unitatea misterelor este centrată asupra unirii intime dintre transcendență și istorie în unicul mediator Dumnezeu – om, astfel că, umanitatea lui Cristos cere sfințenie, știință și libertate. Auto-conștiința și „recapitularea” lui Cristos duc la consecințe doxologice în Biserică (preoție, profetism, regalitate).

Bibliografie: *Commission Biblique Pontificale, Bible et Christologie*, préface d’Henri Cazelles, Cerf, Paris 1984 (trad. engl. și it.); J. N. D. Kelly, *Early Christian Doctrines*, Adam Charles Black, London 1977 (trad. it.); M. Serenthà, *Gesù Cristo. Ieri, oggi e sempre*, Libreria Elle Di Ci, Torino 1986; W. Kasper. *Jesus der Christus*, Mainz, Matthias-Grünewald-Verlag 1974 (trad. engleză, franceză, italiană); W. Kasper, *Der Gott Jesu Christi*, Mainz, Matthias-Grünewald-Verlag, 1982 (trad. engleză, franceză și italiană).

TP 1170   TEOLOGIA TRINITARĂ

M. GAL

1. Autorevelația lui Dumnezeu unul și întreit: Revelația lui Dumnezeu în vechiul Testament; calea spre revelația Sfintei Treimi; revelația lui Dumnezeu extrabiblică;
2. Revelația neotestamentară a Sfintei Treimi: Cristos se revelează pe sine însuși ca Fiu al lui Dumnezeu Tatăl în sens propriu; Cristos revelează pe Duhul Sfânt care precede de la Tatăl și de la el, principiul de viață supranaturală al întregii Biserici; doctrina trinitară a Sf. Paul, a sinopticilor și a Sf. Ioan;
3. Sfânta Treime în liturgie și în viața creștină: Sfânta Treime în liturgia botezului și în celebrarea euharistică; Sf. Treime și viața creștină;
4. Doctrina Bisericii și istoria dogmei Sfintei Treimi: diferite erezii antitrinitare și progresul dogmei trinitare; deciziile conciliilor; progresul formulelor dogmatice;

dezvoltarea teologiei în Biserică; 5. Cercetarea teologică a misterului trinitar: natura purcederilor divine; existența și natura relațiilor; constituția persoanelor divine; apropieri și misiuni; 6. Sfânta Treime în teologia contemporană. Teoria „devenirii” lui Dumnezeu în sfera economică. Relevanțe critice cu privire la această teorie; 7. Misterul pascal în relația sa fundamentală cu Sfânta Treime ca revelație a Ființei divine ca Iubire; 8. Locuirea Sfintei Treimi în cei drepti este realizată prin Cuvântul Îtrupat, care prin misterul său pascal participă la ea; 9. Atributele și activitățile lui Dumnezeu în economia mântuirii: monoteismul vetero-testamentar; personalitatea lui Dumnezeu și plenitudinea vieții sale; eternitatea, sfințenia, dreptatea, mila și dragostea; 10. Atributele și activitățile lui Dumnezeu în Noul Testament: revelația lui Cristos; doctrina Sf. Paul și a evangheliștilor. Doctrina Bisericii și importanța întregului tratat.

Bibliografie: C. Nigro, *Dio più grande del nostro cuore*, Roma 1974, pp. 385; W. Kasper, *Il Dio di Gesù Cristo*, Brescia 1984; Y. Congar, *Il eroisen l'Espit Saint*, 3 volume, Paris 1979-1980, (Trad. it. Brescia); P. Coda, *Trinità e storia*, Roma 1984; L. Bof, *La Trinità come società*, Borla 1989; Dispensele profesorului.

TP 1180 MARIOLOGIA

E. BEJAN

1. Locul Mariei în revelație: a) chipul Mamei lui Isus în Sf. Scriptură; b) Adevărurile mariane în istoria credinței și ale teologiei; 2. Dogmele mariane: a) Maica lui Dumnezeu. b) Mereu Fecioară. c) Neprihănită. d) Ridicată la cer; 3. Credința și teologia: a) Raportul Mariei cu fiecare persoană din Sf. Treime; b) Dimensiunea personală și antropologică a Mamei lui Isus; c) Raportul: Maria-Biserică; 4. Problemele cultului marian: a) Locul Mariei în

cultul liturgic al Bisericii; b) Pietatea populară mariană; c) Spiritualitatea mariană.

Bibliografie: R. Laurentin, *Breve trattato sulla Vergine Maria*, Paoline, Alba 1987; L. Melotti, *Maria, la Madre dei viventi. Compendio di Mariologia*, LDC, Torino 1986; lectură obligatorie: Paul VI, *Exortăția apostolică Marialis Cultus*; Ioan Paul II, *Enciclica Redemptoris Mater*.

TP 1191 ECLEZIOLOGIA

D. GHE. PĂTRAȘCU / E. BEJAN

Introducere generală în studiul ecleziologiei. Natura și originea Bisericii. Structura Bisericii. Probleme și provocări actuale pentru Biserică.

Texte: S. Dianich, *Ecclesiologia*, Editura Paoline, Milano, 1993; H. de Lubac, *Meditație asupra Bisericii*, Editura Humanitas, București, 2004; I. Marrou, *Biserica în antichitatea târzie*, Editura Universitas, București, 1999; A. Buzalic, *Ekklesia. Din problematica ecleziologiei contemporane*, Editura Buna Vestire, Blaj, 2005.

TP 1380 TEOLOGIE SPIRITUALĂ

Ș. ACATRINEI

Specificul teologiei spirituale nu este atât referința obligatorie și necesară la Adevărul creștin, dar mai curând însușirea lui din partea creștinului. Este vorba de o teologie care nu se limitează doar să reflecteze în mod critic despre Dumnezeu, dar mai ales care să ne apropie tot mai mult de Dumnezeu: tocmai de aceea nu va putea să ignore moștenirea lăsată de către sfinți, care ne-au transmis cu fidelitate Adevărul creștin și au făcut să fie actual.

Structura cursului: parcursul istoric al teologiei spirituale (geneză și dezvoltare); teologia spirituală ca știință teologică; raportul interdisciplinar dintre teologia spirituală și dogmatică, morală, teologia spirituală, științe umane; experiența spirituală creștină; experiența mistică; experiența spirituală a rugăciunii; virtuțile teologice în trăirea de sfințenie; direcțiunea spirituală.

Bibliografie: Ch. A. Bernard, *Teologia spirituale*, San Paolo, Cinisello Balsamo ⁵1997; C. Fodor, *Cântare sfințeniei. Manual de teologie spirituală*, Sapiientia, Iași 2007; G. Gozzelino, *Al cospetto di Dio. Elementi di teologia della vita spirituale*, Elle Di Ci, Leumann 1989; B. Secondin – T. Goffi, *Corso di spiritualità. Esperienza – sistematica – proiezioni*, Queriniana, Brescia 1989; D. Sorrentino, *L'esperienza di Dio. Disegno di teologia spirituale*, Citadella, Assisi 2007; S. De Flores – T. Goffi (edd.), *Nuovo Dizionario di Spiritualità*, Paoline, Roma 1979.

TP 1390 TEOLOGIE PASTORALĂ SAU PRACTICĂ

B. BALAȘCĂ

Cum să „spunem” credința noastră într-un precis context social și cultural? Răspunsul nu poate fi definitiv, dar e nevoie să fie regândit mereu, reformulat, reinventat, aceasta fiind o exigență a dimensiunii istorice a credinței și a misiunii Bisericii. Practica pastorală este diferită și diversificată, chiar dacă își are rădăcinile în aceleași modele generatoare.

Drept urmare cursul are ca obiectiv acela de a trata despre acțiunea Bisericii care se confruntă zilnic cu Cuvântul lui Dumnezeu și cu nevoile lumii; este vorba de o acțiune gândită, programată, co-operativă, deschisă față de

noile provocări ale identității creștine și misionare, a unei Biserici „în ieșire”.

Structura cursului este următoarea: Considerații introductive; Trăsături pastorale ale lui Isus și stilul său pedagogic; Istoria pastorației Bisericii; Istoria teologiei pastorale; Viziunea pastorală a Conciliului al II-lea din Vatican; Doctrina pastorală postconciliară; Natura teologiei pastorale ca știință teologică; Primatul evanghelizării și tematici pastorale; Proiectul pastoral din „Evangheliu Gaudium”; Convertirea misionară a pastorației; Parohia, Biserică vie printre casele oamenilor; Subiectul pastorației: responsabilități și ministere; Viața consacrată și Biserica locală; Principalele modelele operative ale pastorației; Rolul femeii în viața Bisericii; Sfidări ale comunicării digitale pentru pastorație; Elemente pentru elaborarea unui proiect pastoral; Dialogul pastoral și relațiile de ajutor.

Bibliografie: Alois Bișoc, *Introducere în Teologie pastorală*, Sapientia, Iași 2007; Giovanni Villata, *L'agire della Chiesa. Indicazioni di teologia pastorale*, EDB, Bologna 2014; Mario Midali, *Teologia practica*, 2 vol., Las, Roma 2011.

TP 1430 ECUMENISM ȘI DIALOG INTERRELIGIOS

E. BEJAN

Cursul intitulat Ecumenism răspunde la cerințele indicate de Biserică în ceea ce privește formarea la conformitate cu decretul privind formarea preoțească *Optatum totius*, 16: „Ținând seama în mod judicios de condițiile diferitelor regiuni, seminariștii să fie călăuziți spre o mai bună cunoaștere a Bisericilor și comunităților bisericești despărțite de scaunul apostolic roman, pentru a putea contribui la restabilirea unității între toți creștinii, con-

form recomandărilor acestui conciliu. Să fie inițiați și în cunoașterea celorlalte religii mai răspândite în fiecare regiune, ca să poată recunoaște mai bine ceea ce au ele bun și adevărat, din darul lui Dumnezeu, să învețe să respingă erorile și să fie în stare să împărtășească, celor lipsiți de ea, lumina deplină a adevărului”. Ca atare, cursul își propune: familiarizarea cu comunitățile ecleziiale, cultele, mișcările, grupurile religioase prezente în România; a cunoaște problemele pastorale puse de acestea și răspunsurile la provocările lansate.

Bibliografie: Conciliul al II-lea din Vatican, *Unitatis Redintegratio*; Consiliul pontifical pentru promovarea unității creștinilor, *Îndreptar pentru aplicarea principiilor și normelor cu privire la ecumenism*, 25 martie 1993; Consiliul Pontifical al Cultturii, Consiliul Pontifical pentru Dialogul Interrreligios, *Isus Cristos, aducătorul apei vii. O reflecție creștină despre „New Age”*, 2002; Germano Pattaro, *Corso di Teologia dell’ecumenismo*, Queriniana, Brescia 1992; I. Bisoc, *Unitate! Unitate! Mic îndrumar de teologie ecumenică*, Serafica, Roman 2007.

TP 1440 MISIOLOGIA ȘI TEOLOGIA RELIGIILOR

E. BEJAN

I) Conceptele biblice despre misiune și misionar; II) Gândirea misionară în perioada preconciliară; III) Documentul AG și perspectivele postconciliare magisteriale; IV) Teologia înculturării; V) Dialogul interreligios.

Bibliografie: S. Dianich, *La Chiesa in missione*, Paoline, Milano 1985; Documentele magisteriale *Ad gentes, Evangelii nuntiandi, Redemptoris missio*; S. Karotemprel, (ed)., *Seguire Cristo nella missione. Manuale di Missiologia*, San Paolo, Cinisello Balsamo (Milano)

1996; K. Müller, *Missionstheologie. Eine Einführung*, DietrichReimer Verlag, Berlin 1985; A. Wolanin, *Teologia della missione (Manuale/dispense)*, PUG, Roma 2000.

TP 1903 BIOETICA

L. FARCAȘ

Introducere; Partea I: *Persoana umană și principiile fundamentale*. Cap. 1: Persoana umană; Cap. 2: Principiile fundamentale ale bioeticii. Partea a II-a: *Reproducerea umană*. Cap. 3: Sexualitatea umană; Cap. 4: Reproducerea umană naturală; Cap. 5: Fecundația artificială; Cap. 6: Reglementarea naturală a fertilității și contracepția artificială; Cap. 7: Sterilizarea. Partea a III-a: *Genetica umană*. Cap. 8: Genomul uman; Cap. 9: Biotehnologia și ingineria genetică; Cap. 10: Clonarea. Partea a IV-a: *Embrionul uman*. Cap. 11: Embrionul uman; Cap. 12: Avortul; Cap. 13: Diagnoza prenatală; Cap. 14: Intervențiile asupra embrionilor umani. Partea a V-a: *Viața umană în faza terminală*. Cap. 15: Eutanasia; Cap. 16: Zelul terapeutic; Cap. 17: Curele paliative; Cap. 18: Moartea encefalică și transplantul de organe. Concluzie.

Bibliografie: Sgreccia Elio, *Manuale di bioetica*, vol. I, *Fondamenti ed etica biomedica*, Vita & Pensiero, Milano 2007; Faggioni P. Maurizio, *La vita nelle nostre mani. Manuale de Bioetica teologica*, Edizioni Camilliane, Torino 2004; Lucas Lucas Ramón, *Antropologia e problemi bioetici*, San Paolo, Cinisello Balsamo (Milano) 2001; Possenti Vittorio, *Il principio persona*, Armando Editore, Roma 2006; May William, *Catholic Bioethics and the Gift of Human Life*, Our Sunday Visitor Publishing Division, Huntington (Indiana) 2008; Suarez Antoine, Huarte Joachim (editors), *Is this Cell a Human*

Being? Exploring the Status of Embryos, Stem Cells and Human-Animal Hybrids, Springer, Heidelberg 2011; Ioan Beatrice, Gavrilovici Cristina, Astărăstoae Vasile, *Bioetica. Cazuri celebre*. Junimea, Iași 2005; Petrache Tatiana (îngrijit de), *Bioetica și taina persoanei*, Editura Bizantină, București 2006.

TO 1080 LIMBA EBRAICĂ

M. AFRENȚOAE

Ebraica aparține familiei de limbi numite semitice. Semiții sunt descendenții lui Sem care, în ebraică, înseamnă „nume”. Pentru a putea pătrunde în mesajul profund al *Cuvântului lui Dumnezeu*, revelat în VT, avem nevoie de însușirea elementelor de bază ale limbii ebraice. Compus din două părți, *Curs de ebraică biblică* își propune să prezinte un instrument eficace prin care se poate avea acces la Cuvântul divin: în prima parte este prezentat alfabetul; în a doua parte sunt prezentate noțiunile gramaticale necesare pentru a putea pătrunde în înțelesul adânc al culturii biblice.

Bibliografie: M. Afrențoae – I. Antili, *Curs de ebraică biblică*, Roman 2016; T. Crow – S. Tatu, *Ebraica biblică*, Oradea 2001².

TO 1501 ISTORIA FRANCISCANISMULUI

S. DIACU

1. Evangheliism/Pauperism în Europa secolelor XI-XII:
a. Reforma Gregoriană și reînflorirea evanghelică: Roberto di Arbrissel (1060-1117), Bernardo di Thiron (†1117), Gerardo di Salles (†1120), Vitale di Savigny (†1122), Norberto di Xanten (1082-1134); b. Evangheliismul eterodox prefranciscan și itinerariul penitenței: Pietro di Bruys (†1132/40), Arnaldo da Brescia

(+1155), Patari (XI-XII), Pietro Valdo și Valdezii, Umiliții, Săracii Catolici ai lui Durando de Huesca/Osca, Săracii Lombarzi și Bernardo I;

2. Experiența evanghelică personală/comunitară a lui Francisc din Assisi (1182-1226). a. Situația sociopolitică și eclezială a alegerii în convertirea lui Francisc; politica religioasă a reforma lui Inocențiu III și forma de viață minoră; Testamentul (1226) lui Francisc ca o definitivă invitație evanghelică. b. Tensiunea evanghelică și evoluția Ordinului Minorților: îndemnul misionar, raporturile cu Inchiziția și Ierarhia; Conventualitatea ca loc eclezial, clericalizarea-monahizarea fraternității; Studiile ca o cercetare evanghelică. Principalii autori ai acestei evoluții: Elia de Assisi (†1253), Aimone de Favershham (†1244), Bonaventura de Bagnoregio (†1274);

3. Franciscanismul între forma primitivă și reformă (sec. XIV-XVI).a. Problema sărăciei de la Ioan XXIII (1316-34) la 1517; Nostalgia evanghelică în interiorul Comunității: Villacrezianii (1403-71), Coletanii (1412-1517), Amadeiții (1460-1517/768), Guadalupenzii (1495-1517); Observanța Regulară (1415); b. Semnificația evanghelică-eclezială al reformei; politicizarea Evangheliei și lupta pentru putere; imaginea Sfântului Francisc în scrierile Comunității și reformei minorților (sec. XIII-XV).

4. Lectura spirituală a Bulei „Ite Vos” din anul 1517. a. Introducere, Izvoare, Bibliografie pentru istoria franciscană modernă; b. „Communitas Ordinis” și „Regolare Osservanza” în secolele XV-XVI: locuri ecleziale și critici aduse puterii; c. Bula „Ite Vos”: amănunte, derogări, promulgări, semnificația sa instituțională și spirituală; d. Noile căi ale Conventualității; 5. Conventualii în secolele XVI-XVIII: reînnoirea spirituală și evenimentul suptării: a. Momente ale spiritualității franciscane și conventuale: Pascaliți și Alcantarini (1517-63), Conventuali Reformați și Barbanți (1557-1668); Reforma tri-

dentină și Constituțiunile lui Urban (1628); expresiile sfințeniei; Suprimări în Spania, Portugalia, Franța, Germania și Austria, Anglia, Țările scandinave; b. Suprimarea inocențiană (1652) și Noile Provinciile Religioase; c. Cultura și serviciul Conventualilor: studii și apostolat, școala istorică, angajamentul misionar, școlile de sfințenie; 6. Comparația cu alte experiențe ale minorilor (sec. XVI-XVIII). Observanții (1368-1897); Reformații (1532-1897); Mica Reformă(1662-1897); Alcantarinii (1563-1897); Recoletanii (1579-1897); Unirea Leoniană (1897 OFM). Unirea cu Conventualii a celor 8 Provinciile Observante din Franța (1856-1868); Conventualitatea și Alcantarinismul; Capucinii (1525). Rolul Conventualilor în reforma Ordinului; Prezența Conventualilor în România (1239- 2017).

Bibliografie: L. DI FONZO – G. ODOARDI – A. POMPEI, *Frați Minori Conventuali. Storia e vita 1209-1976*, Roma 1978; PARISCANI, *La riforma tridentina e i Frați Minori Conventuali*, Roma 1984. H. GRUNDMANN, *Movimenti religiosi nel Medioevo*, Il Mulino, Bologna 1974; L. IRIARTE, *Storia del Francescanesimo*, Dehoniane, Napoli 1982; *Fonti Francescane, Nuova edizione, Scritti e biografie di san Francesco. Chronache e altre testimonianze del primo secolo francescano. Scritti e biografie di Santa Chiara d'Assisi. Testi normativi dell'Ordine Francese Secolare*, a cura di E. CAROLI, Padova 2004; *Fonti francvescane. Scritti e biografie din san Francesco d'Assisi. Chronache e altre testimonianze del primo secolo francescano. Scritti e biografie di santa Chiara d'Assisi*, Assisi 1977; A. FLICHE – V. MARTIN, *Histoire de l'Eglise*, vol. X, Paris 1950; A. POMPEI, *Frate Elia nel giudizio dei contemporanei e dei posterii* in *MF* 54 (1954); A. TERZI, *Cronologia della vita di san Francesco*, Roma 1963; A. TERZI, *Per la cronologia di S. Francesco. Gli anni 1182-1212*, in *MiscFranc* 1982; A. VAUCHEZ, *La spiritualità dell'Occi-*

dente medioevale. Secoli VIII-XIII. Vita e Pensiero, Milano 1978; F. ACCROCCA, *Francesco e la sua fraternitas. Caratteri del primo movimento francescano*, in F. ACCROCCA – A. CICERI, *Francesco e i suoi frati*, Milano 1998; N. PETRONE, *Storia del francescanesimo, 1209-2009*, Silvi Marina 2010; P. RIVI, *Francesco d'Assisi e il laicato del suo tempo*, Padova 1989; A. A. ILIEȘ, *Istoria franciscanismului de la origini până la scindarea prin Ite Vos (1181/1182 – 1517)*, Roman 2008.

TO 1503 ISTORIA BISERICII LOCALE

S. DIACU

Introducere. 1. Antichitate: Creștinismul în Scythia Minor (Dobrogea): a) informații generale despre secolele III-IV (episcopii din Tomis; misionari creștini și arieni (Ulfila); martirii); b) avansarea politico-religioasă a Constantinopolului și creștinismul din Dobrogea sec. V-VI (baziliciși episcopii creștine; răscoala lui Vitalian; călugării sciți). 2. Evul mediu: a) Creștinismul din spațiul românesc, sec. X-XII; b) misionarii franciscani și dominicani, sec. XIII-XVI; c) Ioan Honterus (1498-1549) și reforma protestantă în Transilvania; d) Biserica bizantină (ortodoxă) sub Imperiul otoman (cler, mănăstiri, pastorație). 3. Epoca modernă: a) Misionarii franciscani, sec. XVII-XIX (Vicariatul de la Constantinopol; Misiunea din Moldova și Valahia; Provincia franciscană din Transilvania; episcopi franciscani; raportul cu Biserica Ortodoxă; alte prezențe misionare); b) Transilvania: unirea de la 1700 (sinodul lui Teofil din 1697; Episcopul Atanasie (1697-1713); sinodul de la 1700; unirea românilor (greco-catolicii) din Transilvania la Alba-Iulia, 7 mai 1700); c) înființarea episcopioilor de București (1883) și Iași (1884); înființarea Provinciei Franciscanilor Conventuali (1895). 4. Epoca contemporană: a) Viața religioasă din România (1900-1948): Biserica romano-catolică;

Bisericile ortodoxă și greco-catolică; alte culte; b) perioada comunistă (1948-1989); c) perioada postcomunistă (1990-2010: reluarea avântului religios (numiri episcopale, congregații, școli catolice etc.), vizita Papei (7-9 mai 1999); d) situația actuală a Bisericii și a vieții religioase din România (2000-2010).

Bibliografie: N. Zugravu, *Geneza creștinismului popular al românilor*, București, 1997; M. Bandini, *Codex. Vizitarea generală a tuturor Bisericilor catolice de rit roman din Provincia Moldova 1646-1648*, Iași, 2006; D. Mărtinaș, *Originea ceangăilor din Moldova*, București, 1985; R. Netzhammer, *Arhiepiscop în România*, București, 1993; N. *In Verbo Tuo. Raymund Netzhammer, OSB, Arhiepiscop de București 1905-1924*, București, 2003; Iosif Petru M. Pal, *Originea catolicilor din Moldova și franciscanii păstorii lor de veacuri*, Săbăoani, 1942 (reed. Bacău, 1997); S. Diacu, *Viața Bisericii din Dobrogea secolelor V-VI*, în *Lumen fidei*, Roman, anul I, nr. 1, 2003, p. 146-165; S. Diacu, *Elemente de paleografie creștină în necropolele din Sciția Minor în secolele IV-VI*, București, 2002 (lucrare de licență); S. Diacu, *Breve introduzione sulla storia di Romania*, în *Atti del XXXIII Convegno*, Roman, 9-13 octombrie 2006, Roma, 2007, p. 21-57; E. Dumea, *Teme de Istoria Bisericii*, Iași, 2002; E. Dumea, *Catolicismul în Moldova în secolul al XVIII-lea*, Iași, 2003; A. Coșa, *Catolicii din Moldova în izvoarele Sfântului Scaun (secolele XVII-XVIII)*, teză de doctorat, București, 2004; D. Doboș (coord.), *Catolicii din Bacău. Monografii*, Iași, 2007; Z. Păclișanu, *Istoria Bisericii Române Unite*, Târgu-Lăpuș, 2006; T. Ferro, *Misionarii catolici în Moldova*, Cluj-Napoca, 2006; C. C.-Duță, *Culte din România între prigonire și colaborare*, Iași, 2007; M. Bucur, L. Stan, *Persecuția Bisericii Catolice în România. Documente din Arhiva Europei libere 1948-1960*, Târgu-Lăpuș, 2004; O. Bozgan (coord.), *Studii de Istoria Bisericii*, București, 2000; O. Bozgan, *România ver-*

sus Vatican, București, 2000; P. Caravia (coord.), *Biserica întemnițată. România 1944-1989*, București, 1998; I. Bota, C. Ionițoiu, *Martiri și mărturisitori ai Bisericii din România (1945-1989)*, Cluj-Napoca, 20013; G. Pătrașcu, *Zile de încercare și de har*, Roman, 2002; D. (coord.), *Biserica Romano-Catolică din România în timpul prigoanei comuniste (1948-1989)*, Iași, 2008; E. C. Suttner, *Bisericile Răsăritului și ale Apusului de-a lungul istoriebisericești*, Iași, 1998; Z. Păclișanu, *Biserica și românismul*, Târgu-Lăpuș, 2006; *Martiri pentru Hristos din România*, în perioada regimului comunist, București, 2007.

TO 1504 TEOLOGIA VIEȚII CONSACRATE Ș. ACATRINEI

Scopul acestui curs este *studiul teologic al Vieții Consacrate* (VC), mai exact, forma de viață a celor ce își consacră existența în rigoarea sfaturilor evanghelice și trăiesc viața lor printr-o formă stabilă de viață, dedicându-se lui Dumnezeu printr-o nouă și specială identitate, pentru edificarea Bisericii, fiind moștenitori canonici în Biserică și devenind astfel semne ale Împărăției cerești. În acest fel, expresia *viața consacrată* cuprinde călugăriii, persoanele consacrate, membrii Institutelor Seculare și alte modalități care reprezintă noi forme de consacrare. Punctul de plecare al cursului este **teologia**, deoarece se încearcă să se dea un răspuns la intervenția lui Dumnezeu, revelată în istorie, prin scoaterea în evidență a VC. Conciliul Vatican al II-lea a inclus VC în interiorul misterului bisericesc (LG capitolul VI): în primă instanță studiul asupra VC aparținea teologiei dogmatice, însă dezvoltarea reflecției teologale a determinat-o pe plan teologic spiritual, prin două motive:

- 1) deoarece se referă la *viața* și la *sfințenia* Bisericii, cu alte cuvinte în ceea ce privește *experiența* credin-

cioșilor, iar acesta este câmpul specific al teologiei spirituale;

- 2) deoarece studiul teologic trebuie să acționeze sub influența acțiunii Duhului Sfânt care, în libertatea Sa, dă naștere la noi forme de VC.

Așadar înseamnă că viața are o importanță deosebită în studiul teologic și asupra organizării juridice. VC în Biserică este o realitate carismatică care nu a luat naștere ca o aplicare a unui plan teologic, și nici ierarhic. Duhul Sfânt suflă unde vrea (*In* 3,8), dând naștere Institutelor după bunăvoința și plăcerea Sa. Înseamnă că experiența eclezială carismatică precedă studiul teologic, cu alte cuvinte, teologia trebuie să înceapă de la experiență și nu invers, în așa fel încât să o includă în studiul pluri-dimensional.

Conciliul Vatican II a avut un mare merit, și anume, acela de a reorienta Institutele de VC la originile și carismele lor. Părinții conciliari au constatat că nici teologia și nici dreptul canonic nu sunt complete. Izvoarele de studiu vor fi Sfânta Scriptură, inima teologiei (cf. *DV* 24), documentele Magisterului și experiența istorică a VC.

Acest curs al *Teologiei Vieții Consacrate*, cuprinde opt capitole: 1. Specificul și semnificația VC în Biserică; 2. Consacrarea; 3. Urmarea lui Cristos; 4. Sfaturile evanghelice; 5. Comuniunea fraternă (Comunitatea); 6. Carisma; 7. Misiunea; 8. Înculturarea.

Bibliografie: CONCILIUL VATICAN II, Constituția dogmatică *Lumen Gentium* (LG) cap. V și VI (21.11.1964); Decretul *Perfectae Charitatis* (PC) (28.10.1965); *Codice di Diritto Canonico* (CIC) (25.01.1983), Cartea II, a Treia Parte (can. 573 - 746); SCRIS, *Elementi essenziali dell'insegnamento della Chiesa sulla vita consacrata* (EE) (31.05.1983); CIVCSVA, *La vita fraterna in comunitá. „Congrevait nos in unum Christi amor”* (VFC) (02.02.1994); IOAN

PAUL al II-lea, *Vita Consecrata (VC)*, (25 martie 1996), București, 1996; CIVCSVA, *Ripartire da Cristo. Un rinnovato impegno della vita consacrata nel terzo millennio (RdC)* (19 mai 2002); AUBRY J., *I tre impegni della povertà, castità e obbedienza professate*, in AA. VV. *Vita consacrata un dono del Signore alla sua Chiesa*, Elle Di Ci, Torino, 1993; GARCIA PAREDES J. C. R., *Teologia della vita religiosa*, San Paolo, Milano, 2004; BISIGNANO S., *Itinerario di formazione alla vita religiosa*, in AA. VV., *Vita consacrata un dono del Signore alla sua Chiesa*, Elle Di Ci, Torino 1998; CARRARO F. R., *La vita consacrata „ad gentes” nuova evangelizzazione, amore preferenziale per i poveri*, in *Vita Consecrata. Studi e riflessioni*, Rogate, Roma, 1996; CENCINI A., *Il respiro della vita. La grazia della formazione permanente*, San Paolo, Milano, 2002; FORTUNATO E., *Da un Io incolore a un Io colorato*, in AA. VV., *Casti per amore. La castità nel cammino formativo*, Messaggero, Padova, 2002; ROVIRA J., *Consigli evangelici e vita consacrata*, Claretianum, Roma, 2003.

TO 1505 OMILETICA

ȘT. ACATRINEI

„A ne hrăni din cuvânt pentru a fi «slujitorii cuvântului» în misiunea de evanghelizare: aceasta este cu siguranță o prioritate pentru Biserică la începutul noului mileniu. Astăzi trebuie înfruntată cu mult curaj o situație care devine tot mai diversificată și mai pregnantă în contextul globalizării, al noului și inconstantului amestec de popoare și culturi care o caracterizează. De aceea trebuie să reaprimem în noi elanul de la începuturi, lăsându-ne pătrunși de ardoarea predicării apostolice care a urmat după Rusalii. Trebuie să retrăim în noi sentimentul înflăcărat al Sf. Paul, care exclama: «Vai mie dacă nu vestesc evanghelia!» (*1Cor 9,16*)” (Pp. Ioan Paul II, NMI, 40).

Predica omiletică are rolul de a determina comunitatea creștină adunată pentru celebrarea liturgică să se unească mai intim cu Cristos prin rugăciune, prin sacramente și printr-o viață caracterizată de practicarea virtuților creștinești. Acest curs este împărțit în zece capitole: 1) Importanța misiunii predicării; 2) Cuvântul lui Dumnezeu-predicat în Sf. Scriptură; 3) Cuvântul lui Dumnezeu predicat în istoria Bisericii; 4) Doctrina conciliară și post-conciliară despre predică; 5) Ministrul predicării cuvântului lui Dumnezeu; 6) Natura predicii 7) Dimensiunile predicii; 8) Natura și rolul omiliei; 9) Pregătirea omiliei 10) Proclamarea omiliei (vorbirea corectă, momentul, durata și locul, omilia în anumite circumstanțe). Obiectivul: Scopul omiliei este, prin harul Duhului Sfânt, consolidarea credinței, dezvoltarea vieții harului în credincioși, perfecționarea comuniunii dintre ei și Cristos. Metoda: În pregătirea omiliei predicatorul trebuie să pornească de la textele sacre și liturgice, să le mediteze, să se întrebe ce-i spune cuvântul lui Dumnezeu mai întâi lui personal și apoi să-l comunice într-un limbaj accesibil credincioșilor și adaptat circumstanțelor speciale ale vieții lor cotidiene.

Bibliografie: A. Bișoc, *Predicarea cuvântului lui Dumnezeu. Teologie, misiune, formare*, Ed. Sapiientia, Iași, 2001; E. Jurcă, *Retorica și omiletica. Curs practic*, Ed. Galaxia Gutenberg, 2009; C. Biscontin, *Predicare oggi. Perché e come*, Ed. Queriniana, Brescia, 2001.

TO 1506A MUZICA LITURGICĂ (A)

C. DUMEA

Teorie: Muzica în Vechiul și Noul Testament: referințe biblice. Cântecele creștin în primele secole: sfinții părinți și muzica. Perioada cântului gregorian: analiza repertoriului; bibliologia liturgică muzicală. Evul Mediu: teologia muzicii. Docta sanctorum Patrum (Ioan XXII).

Epoca polifoniei: papa și capelele muzicale; polifonia din sec. XV și XVI; Pierluigi da Palestrina și școala romană. Conciliul din Trento și muzica sacră: intervențiile conciliare împotriva abuzurilor; edițiile „medicea” a cărților liturgice muzicale. Genuri și stiluri din muzica barocă în cadrul liturgiei. Enciclica „Annus qui” (Benedict XIV). Reforma liturgică și mișcarea ceciliană: Motu proprio Tra le sollecitudini (Pius X), Musicae sacrae disciplina. Muzica sacră și Conciliul Vatican II: Sacrosanctum Concilium. Muzica sacră, religioasă sau liturgică? Caracteristicile muzicii liturgice. Semnificația antropologică a cântecului. Formarea muzicală a clerului. Tradiția muzicală franciscană.

Practică: Solfegiu pe tetragramă și pentagramă; intervale muzicale; exerciții vocale individuale; studiul unor partituri monodice și polifonice mai importante din repertoriul liturgic romano-catolic; psalmodia din Liturgia Orelor; pregătirea liturgiei duminicale și a solemnităților. Studenții vor avea posibilitatea de a se exercita în calitate de cantor, dar și de dirijor, în cadrul corului institutului, sub îndrumarea profesorului.

Bibliografie: W. Apel, *Il canto gregoriano*, Libreria Musicale Italiana, Lucca 1998; V. Sanson, *La musica nella liturgia*, Ed. Messaggero, Padova 2002; M. Carrozzo – C. Cimagalli, *Storia della musica occidentale*, voll. I-III, Armando Editore, Roma 2003; E. Jaschinski, *Breve storia della musica sacra*, Queriniana, Brescia 2006. Elementele de teorie și gramatică modală, respectiv tonală vor constitui obiectul dispenselor profesorului.

TO 1507B MUZICA LITURGICĂ (B)

C. DUMEA

Practică: Misalul Roman

TO 1508 DREPT CANONIC MATRIMONIAL**M. PAL**

1. Noțiuni preliminare. 2. Sacramentul căsătoriei: Noțiune și definiții; 3. Proprietățile esențiale ale căsătoriei; 4. Consimțământul matrimonial; 5. Căsătoria se bucură de ocrotirea dreptului; 6. Natura, rolul și împărțirea impedimentelor; 7. Dispensa de impedimente și de la forma canonică; 7. Vicii de consimțământ; 8. Simularea și excluderea consimțământului; 9. Căsătoria sub condiție; 10. Vicii de consimțământ matrimonial; 11. Despre forma canonică a căsătoriei; 12. Căsătoriile mixte; 13. Desfacerea legământului matrimonial; 14. Convalidarea căsătoriei.

Bibliografie: *Codul de Drept Canonic*, cann. 1054-1165, (trad. în limba română de I. Tamaș), Ed. Sapienția, Iași, 2004; M. Pal, *Sacramentul căsătoriei: doctrină și legislație canonică*, Ed. Serafica, Roman, 2007; L. Sabarese, *Il matrimonio canonico nell'ordine della natura e della grazia. Commento al Codice di diritto*, Urbanian University Press, Roma 2002; P. M. Andreini, *Corso di diritto canonico*, libro IV, parte I, titolo VII, – De matrimonio, Ed. Compositori, Napoli 1985; R. Sebott-C. Marucci, *Il nuvo diritto matrimoniale della Chiesa*, Ed. Dehoniane, Napoli 1985.

TO 1509 TEOLOGIA ORTODOXĂ**M. POPOVICI**

Cursul dorește să familiarizeze tinerii studenți cu elementele specifice Teologiei și Spiritualității Răsăritului creștin, care reprezintă un nebanuit tezaur de experiență ascetică și mistică. Aceste valori spirituale sunt prezentate în continuitate directă și neîntreruptă cu Tradiția Apostolică, prin intermediul Teologiei patristice și neo-patristice, care formează credința comună a Bisericii nedivizate din primul mileniu. Creștinismul răsăritean a pus un accent deose-

bit pe literatura patristică și filocalică, pe mișcarea isihastă cu Rugăciunea lui Isus și, bineînțeles, pe Teologia icoanei. În același timp, constituirea ritului bizantin (sec. IV-VIII) vada naștere unui canon specific spațiului sacru din punct de vedere artistic și arhitectural, dar și pentru timpul liturgic. Aceste teme sunt, de fapt, inima cursului. Materialul este prezentat într-un spirit irenic și caută să trezească interesul de cunoaștere și apreciere a valorilor spirituale ale creștinismului răsăritean, definite atât de plăcut de Conciliul II Vatican (cf. *Orientalium ecclesiarum*). Scopul vădit al cursului este acela de a pune într-o lumină concretă și obiectivă celălalt plămân al Europei creștine și de a crea o punte încurajatoare în eforturile ecumeniste dintre Bisericile acestui nou început de mileniu care se bucură de aceeași origine și succesiune apostolică.

Bibliografie: T. Spidlik, *Spiritualitatea răsăritului creștin*, I-IV, Sibiu, 2002; D. Stăniloae, *Ascetică și mistică creștină*, București, 1993; Idem, *Teologia dogmatică ortodoxă*, București, 1979; N. Mladin, *Prelegeri de mistică ortodoxă*, Târgu-Mureș, 1996; Ed. G. Farrugia, *Dicționarul enciclopedic al Răsăritului creștin*, Târgu-Lăpuș, 2005.

TO 1511 SPIRITUALITATEA FRANCISCANĂ ȘT. ACATRINEI

Cursul își propune să ia în considerație elementele fundamentale ale Spiritualității Franciscane, în baza Scrierilor celor doi pilaștri ai ei: Sfântul Francisc și Sfânta Clara de Assisi. O atenție deosebită se acordă și Operelor Biografice, care sunt mărturia întrupării spiritului Sfântului Francisc în primele secole franciscane; totodată, se încearcă evidențierea câtorva personalităților marcante ale acestei spiritualități de-a lungul istoriei.

Bibliografie: St. Acatrinei, *Mărturii ale personalității Sfântului Francisc de Assisi*, Serafica, Roman 2004; G. Iammarrone, *La spiritualità francescana. Anima e contenuti fondamentali. Una proposta cristiana per il presente*, Messaggero, Padova 1993; E. Van goorbergh – T. Zweerman, *Respectfully yours, signed and sealed Francis of Assisi. Aspects of his authorship and of his spirituality*, The Franciscan Institute St. Bonaventure University, New York 2001.

SEMINARII

TS 2801 Jurisprudența matrimonială canonică

M. PAL

Conținut: Seminarul se va axa pe studiul de caz și procedura pe care tribunalele bisericești o folosesc în cauzele de declarare a nulității căsătoriei.

Bibliografia va fi desemnată de profesor la începutul seminarului.

TS 2802 Seminar Teologie dogmatică

M. GAL

Bibliografia va fi desemnată de profesor la începutul seminarului.

TS 2803 Administrarea bunurilor materiale ale Bisericii în parohii și în convente

M. PAL

Conținut: Seminarul se va axa pe legislația bisericească sivicilă în materie de administrare a patrimoniului bisericesc.

Bibliografia va fi indicată de profesor la începutul seminarului.

TS 2804 Seminar despre alianța biblică**M. AFRENȚOAE**

Obiectiv: seminarul are ca obiectiv evidențierea unei tematici fundamentale a Bibliei, ce se găsește atât în VT cât și în NT. Este vorba despre „alianță” sau „legământ” între Dumnezeu și popor.

Metodologie: după o prezentare a temei și a bibliografiei din partea profesorului, fiecare student va face o cercetare personală pe care o va prezenta în clasă.

Bibliografie: S. Votto, *La Creazione dell'universo e il destino dell'uomo nel pensiero mesopotamico*, în A. V., *Creazione e Liberazione nei libri dell'Antico Testamento*, Leumann-Torino 1989, 73-114; J.-L. Ska, *Creazione e liberazione nel Pentateuco*, în *Creazione e Liberazione nei libri dell'Antico Testamento*, 13-31; M. Walzer, *Esodo e Rivoluzione*, Milano 1896, 11-20.53-68; G. Von Rad, *Teologia dell'Antico Testamento*, Brescia 1972, 207-254; McCarthy D.J., Mendenhall G.E., Smend R., *Per una teologia del patto nell'Antico Testamento*, Torino 1972, 77-119; L. Alonso-Schökel, *Salvezza e liberazione: l'Esodo*, Bologna 1996, 25-50; N. LOHFINK, *Ascolta, Israele. Esegisi del testo del Deuteronomio*, Brescia 1979, 57-76; P. Beauchamp, *La Legge di Dio*, Casale Monferrato 2000, 30-71; G. Auzou, *Dalla servitù al servizio. Il Libro dell'Esodo*, Bologna 1976, 233-268 (din carte); H. W. Wolf, *Antropologia dell'Antico Testamento*, Brescia 1975, 246-262; A. Fanuli, J.L. Sicre Diaz, M. Gilbert, R. Cavedo, G. Ravasi, *La spiritualità dell'Antico Testamento*, Roma 1988, 99-121.148-170; V. Pasquetto, *Mai più schavi. Aspetti religiosi e sociali del concetto biblico di liberazione*, Napoli 1988, 227-271.

TS 2806 Seminar de hermeneutică biblică**I. BISOC**

Finalitatea studiului Bibliei nu constă doar în a asimila conținutul său, în a cunoaște ce spune Biblia, ci mai ales în a răspunde la întrebarea: cum interpretăm ceea ce știm din și despre Biblie? Acest seminar propune o analiză a modului și metodelor de interpretare a Bibliei utilizate în exegeza actuală, subliniindu-le avantajele și limitele lor și propunând o metodologie în consonanță cu învățătura Magisterului Bisericii.

Bibliografie: CPB, *Interpretarea Bibliei în Biserică*; P.S. Williamson, *Catholic Principles for Interpreting Scriptures* (Roma 2001); H.G. Reventlow, *History of Biblical Interpretation* (Atlanta 2010); L. Alonso Schökel, *A Manual of Hermeneutics* (Sheffield 1998); M. Brisebois – P. Guillemette, *Introduzione ai metodi storico critici* (Roma 1990); M. Egger, *Metodologia del Nuovo Testamento* (Brescia 1989); P. Ricoeur, *Essays on Biblical Interpretation* (Cambridge 1980).

TS 2807 Familia în era globalizării**B. DUMA**

Obiect: Seminarul propus are un scop dublu: să sensibilizeze pe studenți în direcția conștientizării problemelor actuale legate de familie și să ajute la implicarea competentă a viitorilor preoți, în diferite activități caritative, cateheze, conferințe, care au ca obiect consolidarea valorilor familiei creștine, interogată de fenomenul globalizării, care marchează prin amploarea lui modul nostru de a gândi, chiar și alegerile pe care le facem. Pornim de la premiza că formarea viitorilor preoți nu poate să facă abstracție de la o viziune clară a fenomenelor care grevează puternic asupra vieții personale, familiale și sociale ale oamenilor de astăzi.

Conținut: Temele propuse pentru aprofundarea progresivă a seminarului: Cuplu – familie și globalizare: subiect sau obiect? Familia și globalizarea: dimensiune culturală. Familia și globalizarea: dimensiune religioasă, Familia și globalizarea: dimensiune politică. Familia și globalizarea în reflecția Magisteriului social recent. Familia – globalizarea și viitoarele generații.

Metodă: prezentarea frontală din partea studentului ghidat de profesorul îndrumător, urmată de intervenții cu caracter critic aplicativ.

Bibliografia va fi desemnată de profesor la începutul seminarului.

TS 2808 Seminar elaborare lucrare licență

Profesorul care conduce teza

Seminar de însoțire a studenților pentru elaborarea lucrării de licență. Profesorul moderator îl va însoți pe student către finalizarea studiilor de Teologie, prin asistența calificată în elaborarea și prezentarea lucrării de licență. Studentul va urma sfaturile profesorului, prezentând proiectul de teză, capitolele și lucrarea finală, după cum prevede secretaria Facultății.

CALENDAR SCOLASTIC

SEPTEMBRIE 2020		
M	1	Vacanța de vară
M	2	Vacanța de vară
J	3	Vacanța de vară
V	4	Vacanța de vară
S	5	Vacanța de vară
D	6	
L	7	Vacanța de vară
M	8	Nașterea sfintei Fecioare Maria
M	9	Vacanța de vară
J	10	Vacanța de vară
V	11	Vacanța de vară
S	12	Vacanța de vară
D	13	
L	14	Vacanța de vară
M	15	
M	16	Vacanța de vară. <i>Deschiderea Bibliotecii</i>
J	17	Admitere la ITRCF. <i>Înscriere</i>
V	18	Admitere la ITRCF. <i>Înscriere</i>
S	19	Admitere la ITRCF. <i>Înscriere</i>
D	20	
L	21	Admitere la ITRCF. <i>Concurs</i>
M	22	Restanțe sem. II
M	23	Restanțe sem. II
J	24	Restanțe sem. II
V	25	Afișarea rezultatelor la admitere și restanțe
S	26	Vacanța de vară
D	27	
L	28	Vacanța de vară
M	29	Vacanța de vară
M	30	Vacanța de vară

OCTOMBRIE 2020		
J	1	<i>Zilele Institutului</i>
V	2	<i>Simpozion Institut</i> Inaugurare an academic 2020-2021
S	3	<i>Zilele Institutului</i>
D	4	Solemnitatea sf. Francisc de Assisi Patronul Institutului
L	5	Cursuri
M	6	Cursuri. <i>Adunarea studenților</i> (h. 12.00)
M	7	Cursuri. <i>Consiliul Facultății</i>
J	8	Cursuri. <i>Senatul Institutului</i>
V	9	Cursuri
S	10	<i>Practică</i>
D	11	
L	12	Cursuri
M	13	Cursuri
M	14	Cursuri
J	15	Cursuri
V	16	Cursuri
S	17	<i>Practică</i>
D	18	
L	19	Cursuri
M	20	Cursuri
M	21	Cursuri
J	22	Cursuri
V	23	Cursuri
S	24	<i>Practică</i>
D	25	
L	26	Cursuri
M	27	Cursuri
M	28	Cursuri
J	29	Cursuri
V	30	Cursuri
S	31	<i>Practică</i>

NOIEMBRIE 2020		
D	1	Toți Sfinții
L	2	Pomenirea tuturor credincioșilor răposați
M	3	Cursuri
M	4	Cursuri
J	5	Cursuri
V	6	Cursuri
S	7	<i>Practică</i>
D	8	
L	9	Cursuri
M	10	Cursuri
M	11	Cursuri
J	12	Cursuri
V	13	Cursuri
S	14	<i>Practică</i>
D	15	
L	16	Cursuri
M	17	Cursuri
M	18	Cursuri
J	19	Cursuri
V	20	Cursuri
S	21	<i>Practică</i>
D	22	Cristos Regele Universului
L	23	Cursuri
M	24	Cursuri
M	25	Cursuri
J	26	Cursuri
V	27	Cursuri
S	28	<i>Practică</i>
D	29	I din Advent
L	30	Cursuri

DECEMBRIE 2020		
M	1	Ziua națională a României
M	2	Cursuri
J	3	Cursuri
V	4	Cursuri
S	5	<i>Practică</i>
D	6	II din Advent
L	7	Cursuri. Academia mariană
M	8	Neprihănită Zămislire
M	9	Cursuri
J	10	Cursuri
V	11	Cursuri
S	12	<i>Practică</i>
D	13	III din Advent
L	14	Cursuri
M	15	Cursuri
M	16	Cursuri
J	17	Cursuri
V	18	Cursuri
S	19	<i>Practică</i>
D	20	IV Advent
L	21	Cursuri
M	22	Cursuri
M	23	Vacanța de Crăciun
J	24	Vacanța de Crăciun
V	25	Nașterea Domnului
S	26	Vacanța de Crăciun
D	27	Vacanța de Crăciun
L	28	Vacanța de Crăciun
M	29	Vacanța de Crăciun
M	30	Vacanța de Crăciun
J	31	Vacanța de Crăciun

IANUARIE 2021		
V	1	Sf. Fecioară Maria, Maica lui Dumnezeu
S	2	Vacanța de Crăciun
D	3	II Crăciun
L	4	Vacanța de Crăciun
M	5	Vacanța de Crăciun
M	6	Epifania Domnului
J	7	Cursuri
V	8	Cursuri
S	9	<i>Practică</i>
D	10	Botezul Domnului
L	11	Cursuri
M	12	Cursuri
M	13	Cursuri. <i>Începe evaluare cursuri-studenți</i>
J	14	Cursuri
V	15	Cursuri. <i>Sesiunea ecumenică. „Pax et Unitas”</i>
S	16	<i>Practică</i>
D	17	
L	18	Examene
M	19	Examene
M	20	Examene
J	21	Examene
V	22	Examene
S	23	Examene. Sesiune biblică
D	24	Duminica Bibliiei. Papa Francisc, Aperuit illis 3
L	25	Examene
M	26	Examene
M	27	Examene
J	28	Examene
V	29	Examene
S	30	Examene
D	31	

FEBRUARIE 2021		
L	1	Examene
M	2	Examene. <i>Prezentarea Domnului la Templu</i>
M	3	Examene. <i>Capitul Provincial extraordinar</i>
J	4	Examene. <i>Capitul Provincial extraordinar</i>
V	5	Examene
S	6	Examene
D	7	
L	8	Cursuri. <i>Începe sem. II</i>
M	9	Cursuri. <i>Adunarea studenților (h. 12.00)</i>
M	10	Cursuri. <i>Consiliul Facultății</i>
J	11	Cursuri. <i>Senatul Institutului</i>
V	12	Cursuri
S	13	<i>Practică</i>
D	14	
L	15	Cursuri
M	16	Cursuri
M	17	Cursuri. <i>Miercurea cenușii</i>
J	18	Cursuri
V	19	Cursuri
S	20	<i>Practică</i>
D	21	I Postul Mare
L	22	Cursuri
M	23	Cursuri
M	24	Cursuri
J	25	Cursuri
V	26	Cursuri
S	27	<i>Practică</i>
D	28	II Postul Mare

MARTIE 2021		
L	1	Cursuri. <i>Sesiunea de restanțe sem. I</i>
M	2	Cursuri. <i>Sesiunea de restanțe sem. I</i>
M	3	Cursuri. <i>Sesiunea de restanțe sem. I</i>
J	4	Cursuri
V	5	Cursuri. <i>Afișarea rezultatelor la restanțe</i>
S	6	<i>Practică</i>
D	7	III Postul Mare
L	8	Cursuri
M	9	Cursuri
M	10	Cursuri. <i>Masă rotundă studenți: h. 10.30-13.00</i>
J	11	Cursuri
V	12	Cursuri
S	13	<i>Practică</i>
D	14	IV Postul Mare
L	15	Cursuri
M	16	Cursuri
M	17	Cursuri
J	18	Cursuri
V	19	Sf. Iosif, Patronul Provinciei și al Bisericii
S	20	<i>Practică</i>
D	21	V din Postul Mare
L	22	Cursuri
M	23	Cursuri
M	24	Cursuri
J	25	Cursuri. <i>Practică religioasă - Exerciții spirituale</i>
V	26	<i>Practică religioasă - Exerciții spirituale</i>
S	27	<i>Practică religioasă - Exerciții spirituale</i>
D	28	Duminica Floriilor
L	29	<i>Practică religioasă - Exerciții spirituale</i>
M	30	<i>Practică religioasă - Exerciții spirituale</i>
M	31	<i>Practică religioasă - Exerciții spirituale</i>

APRILIE 2021		
J	1	Joia Sfântă
V	2	Vinerea Sfântă
S	3	Sâmbăta Sfântă
D	4	Învierea Domnului
L	5	Vacanță de Paști
M	6	Vacanță de Paști
M	7	Vacanță de Paști
J	8	Vacanță de Paști
V	9	Vacanță de Paști
S	10	Vacanță de Paști
D	11	Duminica in albis – Divina Milostivire
L	12	Cursuri
M	13	Cursuri
M	14	Cursuri
J	15	Cursuri
V	16	Cursuri
S	17	Cursuri
D	18	III Paști
L	19	Cursuri
M	20	Cursuri
M	21	Cursuri
J	22	Cursuri
V	23	Cursuri
S	24	<i>Practică</i>
D	25	IV Paști
L	26	Cursuri
M	27	Cursuri
M	28	Cursuri
J	29	Cursuri
V	30	Cursuri. <i>Predarea lucrărilor de licență la secretariat</i>

MAI 2021		
S	1	Sf. Iosif Muncitorul - Ziua internațională a muncii
D	2	V Paști
L	3	Cursuri
M	4	Cursuri
M	5	Cursuri
J	6	Cursuri
V	7	Cursuri
S	8	<i>Practică</i>
D	9	VI Paști
L	10	Cursuri
M	11	Cursuri
M	12	Cursuri
J	13	Înălțarea Domnului
V	14	Cursuri
S	15	<i>Practică</i>
D	16	VII Paști
L	17	Cursuri. <i>Examene an terminal</i>
M	18	Cursuri. <i>Examene an terminal</i>
M	19	Cursuri. <i>Examene an terminal</i>
J	20	Cursuri. <i>Examene an terminal</i>
V	21	Cursuri. <i>Examene an terminal</i>
S	22	<i>Practică. Examene an terminal</i>
D	23	Coborârea Duhului Sfânt
L	24	Cursuri. <i>Examene an terminal. Începe evaluarea profesorilor de către studenți</i>
M	25	Cursuri. <i>Examene an terminal</i>
M	26	Cursuri. <i>Examene an terminal</i>
J	27	Cursuri. <i>Examene an terminal</i>
V	28	Cursuri. <i>Examene an terminal</i>
S	29	Cursuri. <i>Examene an terminal</i>
D	30	Preasfânta Treime
L	31	Examene. <i>Începe sesiunea de examene</i>

IUNIE 2021		
M	1	Examene
M	2	Examene
J	3	Examene. <i>Trupul și Sângele Domnului</i>
V	4	Examene
S	5	Examene
D	6	
L	7	Examene. <i>Examene de grad</i>
M	8	Examene. <i>Examene de grad</i>
M	9	Examene. <i>Examene de grad</i>
J	10	Examene. <i>Examene de grad</i>
V	11	Examene. <i>Examene de grad</i>
S	12	Examene. <i>Examene de grad</i>
D	13	
L	14	Examene
M	15	Examene
M	16	Examene. <i>Consiliul Facultății</i>
J	17	Examene. <i>Senatul Institutului</i>
V	18	Examene
S	19	Examene
D	20	
L	21	<i>Stagii de practică</i>
M	22	<i>Stagii de practică</i>
M	23	<i>Stagii de practică</i>
J	24	<i>Stagii de practică</i>
V	25	<i>Stagii de practică</i>
S	26	<i>Stagii de practică</i>
D	27	
L	28	Vacanța de vară
M	29	Vacanța de vară
M	30	Vacanța de vară

IULIE 2021		
J	1	Vacanța de vară
V	2	Vacanța de vară
S	3	Vacanța de vară
D	4	
L	5	<i>Stagii de practică</i>
M	6	<i>Stagii de practică</i>
M	7	<i>Stagii de practică</i>
J	8	<i>Stagii de practică</i>
V	9	<i>Stagii de practică</i>
S	10	<i>Stagii de practică</i>
D	11	
L	12	Vacanța de vară
M	13	Vacanța de vară. <i>Înscriere admitere</i>
M	14	Vacanța de vară. <i>Înscriere admitere</i>
J	15	Vacanța de vară. <i>Înscriere admitere</i>
V	16	Vacanța de vară. <i>Înscriere admitere</i>
S	17	Vacanța de vară
D	18	
L	19	Vacanța de vară. <i>Concurs admitere</i>
M	20	Vacanța de vară. <i>Afișarea rezultatelor Admitere</i>
M	21	Vacanța de vară. <i>Contestații</i>
J	22	Vacanța de vară. <i>Afișarea rezultatelor contestații</i>
V	23	Vacanța de vară
S	24	Vacanța de vară
D	25	
L	26	Vacanța de vară
M	27	Vacanța de vară
M	28	Vacanța de vară
J	29	Vacanța de vară
V	30	Vacanța de vară
S	31	Vacanța de vară

AUGUST 2021		
D	1	
L	2	Vacanța de vară. <i>Biblioteca este închisă</i>
M	3	Vacanța de vară
M	4	Vacanța de vară
J	5	Vacanța de vară
V	6	Vacanța de vară
S	7	Vacanța de vară
D	8	
L	9	Vacanța de vară
M	10	Vacanța de vară
M	11	Vacanța de vară
J	12	Vacanța de vară
V	13	Vacanța de vară
S	14	Vacanța de vară
D	15	
L	16	<i>Stagii de practică</i>
M	17	<i>Stagii de practică</i>
M	18	<i>Stagii de practică</i>
J	19	<i>Stagii de practică</i>
V	20	<i>Stagii de practică</i>
S	21	<i>Stagii de practică</i>
D	22	
L	23	Vacanța de vară
M	24	Vacanța de vară
M	25	Vacanța de vară
J	26	Vacanța de vară
V	27	Vacanța de vară
S	28	Vacanța de vară
D	29	
L	30	Vacanța de vară
M	31	Vacanța de vară

SEPTEMBRIE 2021		
M	1	Vacanța de vară
J	2	Vacanța de vară
V	3	Vacanța de vară
S	4	Vacanța de vară
D	5	
L	6	Vacanța de vară
M	7	Vacanța de vară
M	8	Vacanța de vară
J	9	Vacanța de vară
V	10	Vacanța de vară
S	11	Vacanța de vară
D	12	
L	13	Vacanța de vară. <i>Deschiderea bibliotecii</i>
M	14	Vacanța de vară
M	15	Vacanța de vară. <i>Înscriere Admitere</i>
J	16	Vacanța de vară. <i>Înscriere Admitere</i>
V	17	Vacanța de vară. <i>Înscriere Admitere</i>
S	18	Vacanța de vară.
D	19	
L	20	Vacanța de vară. <i>Concurs Admitere</i>
M	21	Restanțe sem. II. <i>Afișare rezultate Admitere</i>
M	22	Restanțe sem. II. <i>Contestații</i>
J	23	Restanțe sem. II. <i>Afișare rezultate contestații</i>
V	24	Restanțe sem. II
S	25	Restanțe sem. II
D	26	
L	27	Vacanța de vară
M	28	Vacanța de vară
M	29	Vacanța de vară
J	30	Vacanța de vară

OCTOMBRIE 2021		
V	1	Zilele Institutului
S	2	<i>Simpozion Institut</i> Inaugurarea Anului Academic 2021-2022
D	3	
L	4	Solemnitatea sf. Francisc de Assisi Patronul Institutului
M	5	Cursuri
M	6	Cursuri. <i>Adunarea studenților</i> (h. 12.00)
J	7	Cursuri. <i>Consiliul Facultății</i>
V	8	Cursuri. <i>Senatul Institutului</i>
S	9	<i>Practică</i>
D	10	
L	11	Cursuri
M	12	Cursuri
M	13	Cursuri
J	14	Cursuri
V	15	Cursuri
S	16	<i>Practică</i>
D	17	
L	18	Cursuri
M	19	Cursuri
M	20	Cursuri
J	21	Cursuri
V	22	Cursuri
S	23	<i>Practică</i>
D	24	
L	25	Cursuri
M	26	Cursuri
M	27	Cursuri
J	28	Cursuri
V	29	Cursuri
S	30	<i>Practică</i>
D	31	